

Economische migratie, vrij verkeer en studenten

Inleiding

In deze katern blikt Myria terug op wat er in 2021 bewoog rond de thema's economische migratie, vrij verkeer en detacheringen van werknemers en studenten.

De economie herstelt zich na de impact van de COVID-19-pandemie: de vraag naar arbeidskrachten neemt toe, en alsmear vaker kunnen vacatures niet worden ingevuld met de beschikbare profielen op de bestaande arbeidsmarkt in België. De uitdagingen op die arbeidsmarkt dwingen overheden en werkgevers om nieuwe mogelijkheden te verkennen. Een van de beschikbare pistes is het aantrekken van buitenlands talent. Dat onder meer via administratieve vereenvoudiging en updates van de bestaande procedures. Ook de stimulering van de arbeidsmobiliteit binnen de Europese Unie en de omzetting van verschillende Europese richtlijnen in nationale wetgeving kunnen daarbij helpen. Tot slot werd er in 2021 in het licht van de actualiteit rond regularisatie vastgesteld dat de toegang tot arbeid vanuit irregulier verblijf onmogelijk blijkt. De gecombineerde vergunning is alleen toegankelijk na een aanvraag vanuit het buitenland of vanuit wettig verblijf. Ondanks pleidooien om de knelpuntberoepen voor personen in onwettig verblijf open te stellen, biedt de huidige wetgeving geen toegangskanaal naar meer flexibiliteit.

Myria gaat in deze katern dieper in op drie thema's: de omzetting van de studentenrichtlijn met een toelichting over het nieuwe zoekjaar, de publicatie van de studie over inschrijvingsformaliteiten van EU-burgers in het kader van de taken die Myria heeft als monitoringorgaan van de richtlijn 2014/54 en de uitdagingen rond de toepassing van de sanctierichtlijn inzake de effectieve toegang voor werknemers in irregulier verblijf tot hun rechten.

Gecombineerde vergunning

De gecombineerde vergunning is al twee jaar in voege. Op dat vlak deden zich verschillende ontwikkelingen voor in 2021. Zo moeten aanvragen voor een gecombineerde vergunning van bepaalde duur vanaf 31 mei 2021 worden ingediend via **één digitaal platform** 'Working in Belgium'.¹ De aanvraagprocedures² werden daartoe meer uniform gemaakt en de aanvragen worden automatisch doorgezonden naar het bevoegde gewest.

Zowel in Vlaanderen als in Wallonië werd de **knelpuntenberoepenlijst** uitgebreid. Voor beroepen op deze lijst is er een vrijstelling van het arbeidsmarktonderzoek voor middelgrote scholen om een gecombineerde vergunning te bekomen. In Vlaanderen werden er vier knelpuntberoepen toegevoegd³. Er werden geen beroepen verwijderd.⁴ In Wallonië werd deze lijst eveneens geüpdatet. Sinds oktober 2021 bevat de lijst tweeënveertig beroepen in plaats van tien en dat zeker tot 30 september 2022.^{5,6}

Voorts oordeelde de Raad van State (RvS) op 22 september 2021⁷ dat het Vlaamse Gewest geen bijkomende voorwaarde kan toevoegen aan het **arbeidsmarktonderzoek**⁸, namelijk de verplichting om de vacature minstens zes weken open te stellen op de website van de VDAB. De RvS meent dat het feit dat de voorwaarde werd vermeld op de website van het Vlaamse Gewest geen afbreuk doet aan de onwettigheid daarvan. Het Vlaamse Gewest paste zijn praktijk aan.

1 Samenwerkingsakkoord van 5 maart 2021 houdende uitvoering van het samenwerkingsakkoord van 2 februari 2018.

2 Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2021*, Katern Economische migratie, vrij verkeer en studenten, p. 5.

3 Bakker/patisserie, insteller-bediener CNC werktuigmachines, rigger/monteerder en monteur elektrische en elektronische producten.

4 MB van 31 maart 2021 houdende vaststelling van de lijst met middelgrote functies waarvoor een structureel tekort aan arbeidskrachten bestaat.

5 Zie: www.emploi.wallonie.be, *Liste métiers en pénurie*.

6 In Brussel en in Wallonië waren er geen wijzigingen.

7 RvS 22 september 2021, nr. 251 567.

8 Artikel 18 Besluit van de Vlaamse Regering 7 december 2018 bevat geen criteria in verband met het bewijs van economische of sociale redenen.

Modernisering elektronische verblijfskaarten

Op 10 mei 2021 werden de **EU en EU+ verblijfskaarten** geïntroduceerd, de E en E+ kaarten verdwenen. Ook de bijlagen 8 en 8bis werden vervangen door bijlagen 8ter en 8quater.⁹ Dat vormt de eerste fase in de modernisering van elektronische verblijfskaarten voor vreemdelingen¹⁰ op weg naar uniforme Europese verblijfstitels. Een tweede fase volgde op 11 oktober 2021¹¹. Zo werd onder meer¹² de D kaart voor een langdurig ingezetene veranderd in een L kaart en ook de F en F+ kaart kregen een update in hun opschrift.

Hervorming Blue Card-richtlijn en omzetting Intra Corporate Transferee (ICT)-richtlijn

De **ICT-richtlijn** werd, na vele jaren uitstel, omgezet in Belgisch recht¹³. De ICT-vergunning maakt overplaatsingen mogelijk van managers, specialisten en stagiairs binnen een bedrijf, en dat van buiten de EU naar België en voor meer dan negentig dagen. Deze vergunning kan worden toegekend sinds 16 december 2021. Daarmee gaan twee nieuwe verblijfskaarten gepaard, meer bepaald de elektronische I kaart en J kaart.¹⁴

Op Europees niveau werd de **Blue Card**¹⁵ hervormd om die aantrekkelijker en toegankelijker te maken. Naast flexibelere criteria om de blauwe kaart aan te vragen, is er een lagere drempel voor het loon dat aanvragers minimaal moeten verdienen om in aanmerking te komen, het zich verplaatsen tussen EU-landen zal eenvoudiger zijn voor houders van een blauwe kaart en ze zullen zich sneller met familie kunnen herenigen.¹⁶ Uiterlijk op 18 november 2023 dienen de lidstaten de hervormde richtlijn omgezet te hebben.¹⁷

Samenwerking met de European Labour Authority (ELA)

In 2021 lanceerde de European Labour Authority (ELA) een campagne rond de rechten van seizoenarbeiders. Het doel van de campagne was om bewustzijn te creëren rond het recht op eerlijke en veilige werkomstandigheden voor seizoenarbeiders.

De ELA werd opgericht in juli 2019, en dat om te zorgen voor een eerlijke, eenvoudige en effectieve handhaving van de EU-regels rond arbeidsmobiliteit en coördinatie van de sociale zekerheid. Volledige operationele capaciteit wordt verwacht in 2024. De ELA is een belangrijke actor voor Myria om samenwerkingen tot stand te brengen rond de taken die het heeft als monitoringorgaan voor vrij verkeer van werknemers (richtlijn 2014/54).

TOEKOMST

Vlaanderen update beleid voor buitenlandse zelfstandige ondernemers

De Vlaamse regering heeft op 15 oktober 2021 een besluit goedgekeurd betreffende de zelfstandige beroepsactiviteiten uitgeoefend door vreemdelingen.¹⁸ Het nieuwe regelgevende kader is in werking getreden op 1 januari 2022. Het besluit introduceert een vereenvoudigde en digitale aanvraag-, verwerkings- en beroepsprocedure. Daarnaast wordt er ook de nodige aandacht besteed aan het tegengaan van misbruik.

⁹ MB van 27 april 2021 betreffende de modernisering van de verblijfsdocumenten die aan burgers van de Europese Unie uitgereikt worden.

¹⁰ KB van 12 juni 2020 tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981.

¹¹ MB van 6 oktober 2021 betreffende de modernisering van de verblijfstitels afgegeven aan de onderdanen van derde landen en aan de familieleden van een burger van de Europese Unie.

¹² Voor een volledig overzicht zie ook [Agentschap Integratie en Inburgering](#).

¹³ KB van 26 november 2021 tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 en wat artikel 69duodecies betreft.

¹⁴ I kaart = ICT en J kaart = Mobile ICT.

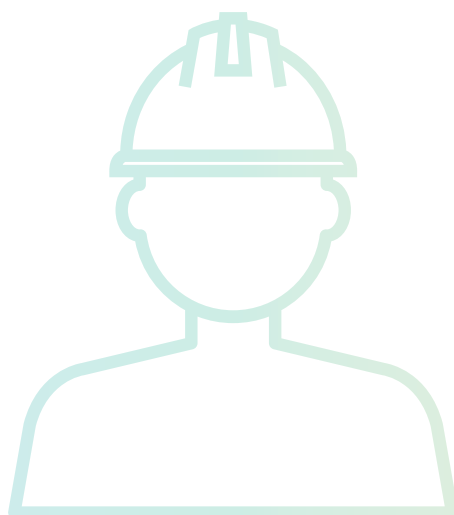
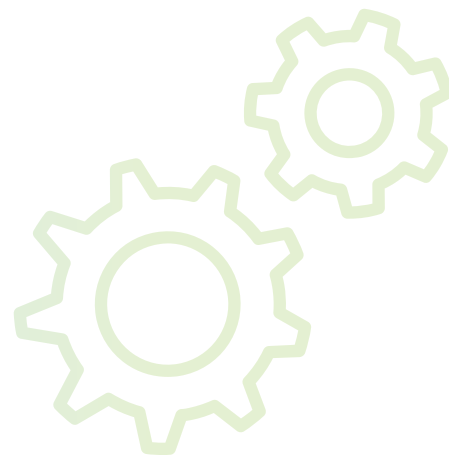
¹⁵ Richtlijn 2021/1883 (hierna: hervormde *Blue Card*-richtlijn).

¹⁶ Press Releases European Parliament, New EU Blue Card rules for highly qualified immigrants wishing to work in Europe, 15 september 2021.

¹⁷ Artikel 31, hervormde *Blue Card*-richtlijn.

¹⁸ Vlaams Decreet van 21 oktober 2021.

Myria focust in deze katern op ...

Economische migratie
in cijfers | pg. 6

Detacheringen
in cijfers | pg. 12

Migratie van studenten en wijzigingen in verblijfsstatus
in cijfers | pg. 14

Het verblijf en de toegang tot werk voor studenten (en hun familie) tijdens en na hun studies: (onvoldoende) aanpassingen | pg. 18

Myria publiceert studie "Moving to Belgium as an EU citizen" over inschrijvingsformaliteiten van EU-burgers | pg. 23

Betere toegang tot rechten voor werknemers in irregulier verblijf | pg. 25

Economische migratie en studentenmigratie richting België zijn brede thema's waarvan de gegevensanalyse in verschillende delen aan bod komt.

In een eerste deel onderzoekt Myria de economische migratie naar België vanuit verschillende invalshoeken: de toegang tot het grondgebied om beroepsredenen, de toegang tot verblijf om economische redenen en de toegang tot werk. Vervolgens wordt de detachering van buitenlandse werknemers naar

België onder de loep genomen. Daarna volgt een analyse van de studentenmigratie.

Voorafgaand aan de eigenlijke analyse is het belangrijk om erop te wijzen dat zowel de populatie als de referentiejaar van de gepresenteerde gegevens verschillen naargelang van de bronnen. Het gaat altijd om de laatste gegevens die beschikbaar waren bij de redactie van dit deel (april 2022).

Economische migratie

Het bestuderen van thema's zoals vrij verkeer en economische migratie aan de hand van de beschikbare cijfers is vrij complex. Er bestaat immers geen unieke databank met een globaal overzicht van dat fenomeen. De gegevens in dit rapport hebben telkens betrekking op een specifiek aspect van dit type migratie.

1. Toegang tot het grondgebied om beroepsredenen

Aangezien EU-burgers geen machtiging nodig hebben om toegang te krijgen tot het Belgische grondgebied, hebben de gegevens over visa toegekend om beroepsredenen alleen betrekking op **onderdanen van visumplichtige derde landen**. Dit belet niet dat bepaalde beroeps categorieën een machtiging tot verblijf kunnen krijgen op basis van een procedure die op het Belgische grondgebied opgestart is.

2. Toegang tot verblijf om economische redenen

Hier komen de eerste verblijfstitels op basis van een bezoldigde activiteit aan bod en die hebben betrekking op **alle nationaliteiten**. Ter herinnering, het motief voor de afgifte van een verblijfstitel bepaalt niet of iemand ook effectief gaat werken. Personen die een verblijfstitel hebben gekregen om niet-professionele redenen kunnen eveneens werken als de wet dat toelaat. De voorwaarden voor het verkrijgen van dat type verblijfstitel verschillen voor onderdanen van derde landen en EU-burgers, deze laatste genieten namelijk van het vrij verkeer van personen. Dat is ook de reden waarom de grote meerderheid van deze verblijfstitels naar EU-burgers gaat.

3. De toegang tot werk voor derdelanders

Verschiedende gegevens zijn daarop van toepassing afhankelijk van het tewerkstellingsstatuut:

■ De toelating tot arbeid voor werknemers uit derde landen

Sinds 3 januari 2019 is de richtlijn rond de gecombineerde vergunning omgezet in wetgeving in de drie bevoegde gewesten en in de Duitstalige Gemeenschap. Dat betekent dat er nu *grosso modo* drie situaties mogelijk zijn:

- **De gecombineerde titel:** een automatische toelating tot arbeid voor derdelanders die in België verblijven met een ander doel dan werk (bijvoorbeeld werknemers uit de EER, gezinsherenigers, vluchtelingen, asielzoekers, ...). Personen die vroeger op basis van een arbeidskaart C een toelating tot arbeid verkregen kunnen nu van rechtswege werken op basis van hun verblijfstitel.
- **De gecombineerde vergunning** (bepaalde en onbepaalde duur): de toelating tot arbeid en verblijf voor derdelanders die naar België komen om te werken voor meer dan negentig dagen.
- **De arbeidskaart B:** De toelating tot arbeid voor minder dan negentig dagen (hoewel dat onder de oude procedure valt, is er een nieuwe inhoudelijke invulling). Deze wordt ook uitgereikt aan grensarbeiders en au-pairjongeren.

- **Beroepskaarten afgegeven aan zelfstandigen** die onderdanen zijn **van derde landen**. De beroepskaart is de toelating die vereist is voor niet-Belgen die een beroepsactiviteit als zelfstandige in België wensen uit te oefenen. Net als voor werknemers bestaan hier eveneens vrijstellingen. Deze voorwaarde geldt evenmin voor onderdanen van de lidstaten van de Europese Economische Ruimte (Europese Unie, Noorwegen, IJsland en Liechtenstein) noch voor Zwitserse onderdanen.

Toelatingen tot arbeid voor werknemers en beroepskaarten worden uitgereikt door de gewesten en door de Duitstalige Gemeenschap.

1. Toegang tot het grondgebied om professionele redenen

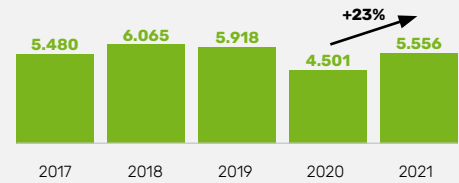
Visa lang verblijf (derde landen)

- De **5.556 visa lang verblijf toegekend** om beroepsredenen zijn goed voor **16%** van alle toegekende visa lang verblijf, alle motieven samen genomen (35.606 in totaal).
- Gemiddeld werd **2%** van deze visa **geweigerd** in 2021, dat percentage is hoger voor Marokkanen (6%), terwijl het voor andere nationaliteiten zoals Japanners, Brazilianen en Amerikanen nul is.
- Ondanks de daling van de afgelopen jaren blijft het aantal **Indiase** begunstigden het grootst binnen deze categorie. In 2021 vertegenwoordigen zij **24%** van alle toegekende visa om beroepsredenen, terwijl dat in 2017 nog 42% bedroeg.

Ten opzichte van het eerste pandemiejaar valt in 2021 een inhaalbeweging op te merken voor alle nationaliteiten uit de top 10 met uitzondering van Japan (-23%) en de Verenigde Staten (-21%). Het aantal Libanese begunstigden stijgt het sterkst, met een verdubbeling van 99 toegekende visa in 2020 naar 205 in 2021. Lichtere stijgingen worden waargenomen voor Turken (+57%) en Marokkanen (+30%).

Het aantal visa lang verblijf om beroepsredenen herstelt zich na het coronajaar 2020

Visa lang verblijf toegekend om beroepsredenen

Voor de periode 2017-2021 is de evolutie sterk afhankelijk van de nationaliteit. Het aantal aan Indiërs verleende visa is, ondanks de bescheiden heropleving in 2021, sterk gedaald (-43%). Ook het aantal Japanse (-33%) en Chinese (-29%) begunstigden daalt in deze periode. In tegenstelling tot deze beweging is het aantal Turkse en Marokkaanse begunstigden in deze periode sterk gestegen.

Voornaamste nationaliteiten van begunstigden van visa om beroepsredenen in 2021

Naar aanleiding van het Britse uittreden uit de EU werden deze onderdanen vanaf 2021 visumplichtig. In dit eerste jaar zijn zij meteen goed voor 179 toegekende visa om beroepsredenen.

De categorisatie van de toegekende visa lang verblijf werd verfijnd. Hierdoor verschillen de cijfers licht ten opzichte van de vorige editie van dit jaarverslag. Zie de katern Toegang tot het grondgebied voor meer informatie.

2. Toegang tot verblijf om economische redenen

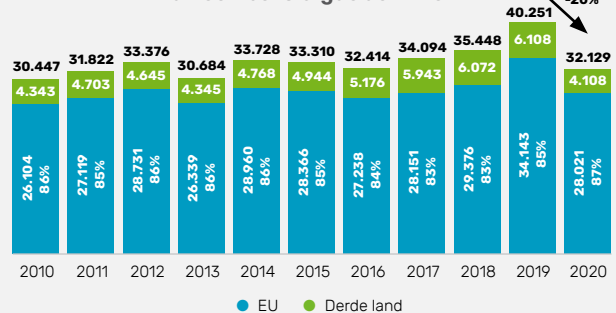
Eerste verblijfstitels toegekend aan in het buitenland geboren personen om redenen die verband houden met een bezoldigde activiteit

In 2020 zijn er **32.129** eerste verblijfstitels afgeleverd aan in het buitenland geboren vreemdelingen op basis van een bezoldigde activiteit, wat overeenkomt met **35%** van alle eerste verblijfstitels toegekend aan deze populatie. Dat motief speelt evenwel een veel grotere rol in het migratieprofiel van EU-burgers (51%) dan bij derdelanders (11%).

Voor meer informatie over de migratieprofielen van EU-burgers en derdelanders, zie de katern Bevolking en bewegingen.

- Het totale aantal is in vergelijking met 2019 **met 20% gedaald**. Het aantal begunstigde onderdanen uit derde landen is met 33% gedaald en dat van EU-burgers met 18%.
- Meer dan een op de vijf eerste verblijfstitels op basis van een bezoldigde activiteit werd toegekend aan **Roemeense** begunstigden (22%).

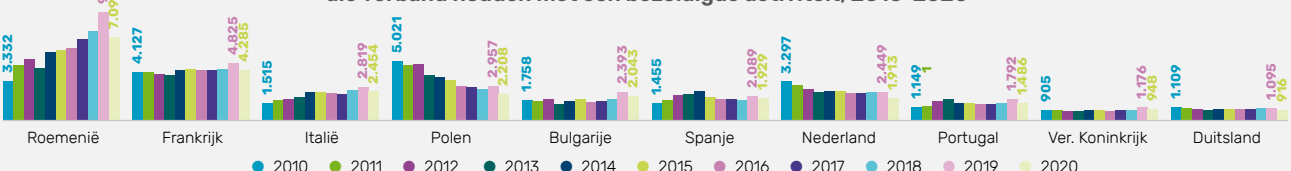
Eerste verblijfstitels toegekend op basis van een bezoldigde activiteit

Tussen 2010 en 2019 is het aantal van deze eerste verblijfstitels gestaag toegenomen. Roemeense begunstigden zagen hun aantallen verdrievoudigen, terwijl dat van Italianen en Indiërs bijna is verdubbeld en dat van Polen bijna is gehalveerd.

De impact van de COVID-19-pandemie is niet even groot voor alle nationaliteiten. Zo was er **tussen 2019 en 2020** een halvering van het aantal eerste verblijfstitels voor derde landen zoals India en Japan, terwijl er voor EU-landen minder scherpe dalingen waren tussen 25% voor Polen en 8% voor Spanje. Gelet op de scherpe daling van het aantal Indiase begunstigden, bestaat de **top 10** van nationaliteiten van deze eerste verblijfstitels in 2020 uitsluitend uit **EU-landen**.

Voornaamste nationaliteiten van begunstigden van eerste verblijfstitels om redenen die verband houden met een bezoldigde activiteit, 2010-2020

3. Toegang tot werk

Myria behandelde de nieuwe gecombineerde vergunning¹ uitgebreid in de katern rond “Economische migratie” in het jaarverslag van 2020². Om de veranderingen in de cijfers rond de arbeidskaarten/gecombineerde vergunning in hun context te plaatsen, wordt de uitleg over de voorwaarden en de procedure betreffende de gecombineerde vergunning hier summier hernomen.

De voorwaarden voor een gecombineerde vergunning zijn verschillend in de vier bevoegde entiteiten. Daarom kiest Myria ervoor om de cijfers en de uitleg rond specifieke voorwaarden en de procedure per gefedereerde entiteit te presenteren. Algemeen kunnen wel enkele gelijke voorwaarden en procedures worden gedistilleerd. Om herhalingen te vermijden, wordt dat hieronder toegelicht:

Voorwaarden:

- De werkgever moet een maatschappelijke zetel of vestigingseenheid hebben in de bevoegde entiteit;
- De werknemer bevindt zich nog in het buitenland. Er moet vanuit het buitenland een Belgische werkgever worden gevonden die de persoon wil tewerkstellen. Zo wil men vermijden dat mensen naar België komen om werk te zoeken;
- De bestaande arbeidsmarkt³ krijgt voorrang. Er dient met andere woorden eerst te worden gekeken of een werknemer die al aanwezig is op de Belgische arbeidsmarkt binnen een redelijke termijn kan worden aangeworven. Na dat arbeidsmarktonderzoek kan de werknemer een toelating tot arbeid krijgen.

- Het loon ligt minstens op het niveau van het gewaarborgd gemiddeld maandelijks minimuminkomen (GGMMI), zodat de persoon in staat is om in het eigen levensonderhoud (en dat van het gezin) te voorzien. Dat is een ondergrens. Sectorspecifieke barema's zijn van toepassing.

Procedure:

1. De werkgever vraagt een toelating tot arbeid aan via het digitale platform ‘*Working In Belgium*’⁴. De aanvraag wordt automatisch doorgestuurd naar de dienst Economische Migratie van de bevoegde gefedereerde entiteit. Deze dienst krijgt tien dagen om te beslissen of de aanvraag volledig is en ontvankelijk wordt verklaard. Na deze ontvankelijkheidsverklaring mag de procedure maximaal 120 dagen in beslag nemen.
2. Indien de bevoegde entiteit een positieve beslissing neemt met betrekking tot het luik tewerkstelling, wordt het dossier automatisch doorgestuurd naar de Dienst Vreemdelingenzaken die over het luik verblijf beslist. De DVZ betekent de beslissing in de vorm van een bijlage 46 (bij een positieve beslissing), een bijlage 47 (in het geval van een overschrijding van de termijn en dus *de facto* een positieve beslissing) of een bijlage 48 (in het geval van een negatieve beslissing).
3. Met de bijlage 46 of 47 kan de werknemer een visum type D – lang verblijf – aanvragen bij de bevoegde ambassade.
4. Bij aankomst in België meldt de werknemer zich bij de gemeente voor de afgifte van de gecombineerde vergunning in de vorm van een elektronische verblijfskaart A.

 In de onderstaande cijfergegevens zijn er verschillen tussen de gefedereerde entiteiten wat de reikwijdte van de analyse betreft. Dat valt te verklaren door de specifieke rapportage eigen aan de werking van de bevoegde diensten.

1 Europese Commissie, richtlijn 2011/98/EU, 2011, zie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32011L0098>.

2 Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2020*, Katern Economische migratie, vrij verkeer en studenten, zie: <https://www.myria.be/nl/publicaties/jaarverslag-migratie-2020-in-katernen#Katern>.

3 De Belgische arbeidsmarkt wordt ruim bekeken, *in casu* iemand die aanwezig is op de Belgische arbeidsmarkt of op de arbeidsmarkt van de Europese Economische Ruimte.

4 Het digitale platform ‘*Working In Belgium*’ is toegankelijk sinds 31 mei 2021. Voordien had elke entiteit een eigen website en aanvraagprocedure (papier/mail). Door de invoering van het nieuwe systeem kunnen werkgevers 24/7 een aanvraag indienen, ongeacht hun locatie, en de status van de procedure online raadplegen.

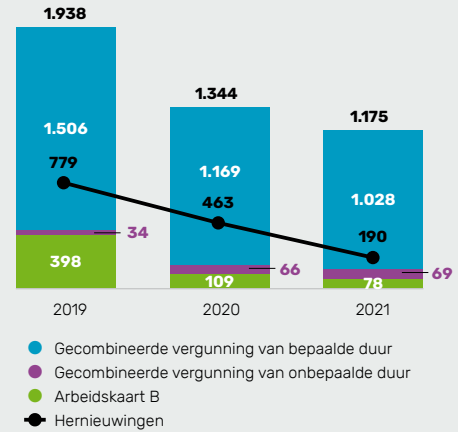
Toelating tot arbeid voor werknemers – Waals Gewest

Methodologische opmerkingen

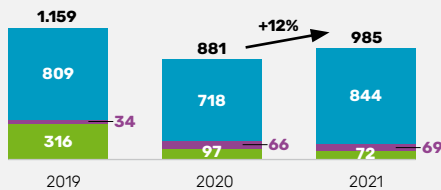
- In 2021 werden er in het Waalse Gewest 1.175 toelatingen tot arbeid afgeleverd, wat een stuk minder is dan in 2019. Deze beweging dient evenwel te worden genuanceerd door de verlenging van de maximale geldigheidstermijn van de toelatingen voor sommige categorieën werknemers, waardoor het aantal hernieuwingen drastisch daalt tussen 2019 en 2021, van respectievelijk 779 (40% van de toelatingen) tot 190 (16%). Dat heeft uiteraard een aanzienlijke weerslag op de totaalcijfers.
- Om met de impact van deze procedurele verandering rekening te houden, wordt er dieper ingegaan op de uitgereikte toelatingen tot arbeid die voortvloeien uit een eerste aanvraag. Op deze manier is het daarenboven mogelijk om te focussen op deze toelatingen tot arbeid waarmee een effectieve migratiebeweging gepaard ging. Ook voor de andere gewesten beperkt Myria zich tot de toekenningen van een eerste aanvraag.
- In 2019 werden er zeven arbeidskaarten A en 1.183 arbeidskaarten C afgegeven. Om een vergelijkbaarheid in de tijd te bieden, worden deze niet verder opgenomen.

» Voor meer informatie over de verlenging van de geldigheidstermijn: Myria, Migratie in cijfers en in rechten 2020, Katern Economische migratie, vrij verkeer en studenten, p. 26.

Toelatingen tot arbeid uitgereikt per type

Eerste toelatingen tot arbeid uitgereikt per type

In 2021 werden er **985 eerste toelatingen tot arbeid** uitgereikt, **12% meer** dan tijdens het coronajaar 2020.

- Met 844 toekenningen komen bijna negen op de tien eerste toelatingen onder de vorm van een gecombineerde vergunning van bepaalde duur (>90 dagen).
- De sterke daling van het aantal uitgereikte arbeidskaarten B tussen 2019 en 2020 valt te verklaren door de invoering van de nieuwe procedure waardoor deze alleen geldig zijn voor een periode van minder dan negentig dagen (in tegenstelling tot een maximale geldigheidstermijn van twaalf maanden onder de oude procedure).

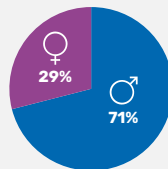
844 derdelanders kregen voor het eerst een gecombineerde vergunning van bepaalde duur

In 2021 werden zeven op de tien eerste gecombineerde vergunningen aan **mannen** toegekend.

Bijna twee derde van de eerste gecombineerde vergunningen wordt uitgereikt aan **hooggeschoolden** (64%), al verschilt dat volgens geslacht: 61% voor mannen en 71% voor vrouwelijke begunstigden.

Kameroen blijft met 10% de voornaamste nationaliteit onder de begunstigden van toelatingen tot arbeid van bepaalde duur (arbeidskaarten B en gecombineerde vergunningen van bepaalde duur samen genomen). Dat land wordt op de voet gevolgd door India (9%), Marokko en Tunesië (elk 7%).

De Brexit vertaalt zich in 52 eerste toelatingen tot arbeid voor bepaalde duur afgeleverd aan onderdanen van het Verenigd Koninkrijk in 2021.

72 derdelanders kregen voor het eerst een arbeidskaart B

Meer dan driekwart van de arbeidskaarten B werd afgeleverd aan **vrouwen**. Zij migreerden quasi exclusief als **au pair** (53 van de 56 vrouwen).

69 derdelanders kregen een gecombineerde vergunning van onbepaalde duur

De voornaamste nationaliteiten binnen deze categorie zijn **Kameroen** (18), Tunesië (16) en Marokko (11). Samen vertegenwoordigen zij bijna twee op de drie toegekende gecombineerde vergunningen van onbepaalde duur in 2021.

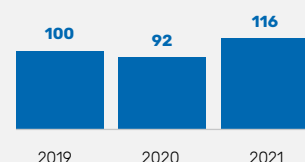
Beroepskaarten voor zelfstandigen – Waals Gewest

In 2021 werden er **116 beroepskaarten** uitgereikt die voortvloeien uit een eerste aanvraag. Dat zijn er 24 meer dan in het coronajaar 2020.

De voornaamste nationaliteiten van begunstigden zijn **Kameroen** (19), Tunesië (18), Marokko en Libanon (allebei 9). Daarenboven werden er vorig jaar 86 bestaande beroepskaarten verlengd in het Waalse Gewest.

De gegevens aangereikt door de diensten van het Waalse Gewest hebben alleen betrekking op de uitgereikte beroepskaarten die voortvloeien uit een aanvraag van datzelfde jaar. Op deze manier vormen deze gegevens een lichte onderschatting van de realiteit.

Eerst uitgereikte beroepskaarten in het Waalse Gewest

Toelating tot arbeid voor werknemers – Vlaams Gewest

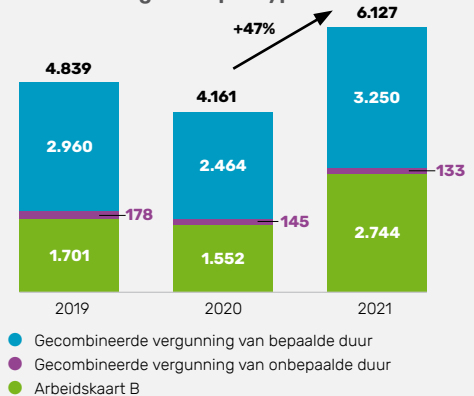
In 2021 werden er **6.127 eerste toelatingen tot arbeid** uitgereikt in het Vlaamse Gewest, een sterke stijging met **47%** ten opzichte van het coronajaar 2020.

- Iets meer dan de helft van alle eerste toekenningen betreft een gecombineerde vergunning van bepaalde duur (>90 dagen). De arbeidskaarten B (<90 dagen) zijn goed voor 45% van het totaal.
- Het aantal gecombineerde vergunningen van onbepaalde duur dat uitgereikt is vertoont een constante daling maar blijft in absolute getallen bescheiden.
- In 2021 werden bovenop deze eerste toelatingen tot arbeid ook 2.603 hernieuwingen uitgereikt.

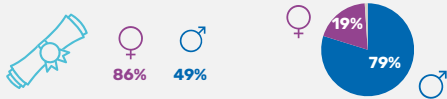
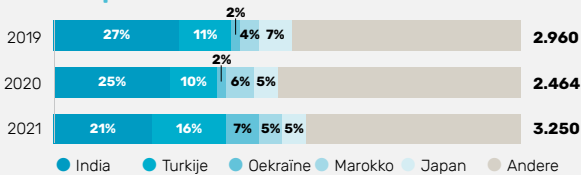
In 2019 werden er 7 arbeidskaarten A en 1.118 arbeidskaarten C afgegeven. Om een vergelijkbaarheid in de tijd te bieden, worden deze niet verder opgenomen.

Eerste toelatingen tot arbeid uitgereikt per type

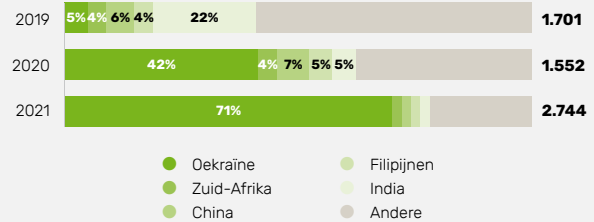

3.250 derdelanders kregen voor het eerst een gecombineerde vergunning van bepaalde duur

- Zoals in voorgaande jaren zijn **Indiërs** ook in 2021 met voorsprong de voornaamste nationaliteit van begunstigden. Met 686 toekenningen zijn zij goed voor 21% van alle uitgereikte eerste gecombineerde vergunningen. Hun relatieve gewicht vertoont evenwel een dalende trend, in 2019 vertegenwoordigden zij nog 27% (802) binnen deze categorie.
- Het aantal Oekraïense begunstigden nam fors toe in 2021 (222) met meer dan een verviervoudiging ten opzichte van het jaar voordien (50).
- De Brexit vertaalt zich in 69 eerste gecombineerde vergunningen afgeleverd aan onderdanen van het Verenigd Koninkrijk in 2021.
- In 2021 werden vier op de vijf eerste gecombineerde vergunningen aan **mannen** toegekend.
- Onder mannelijke begunstigden worden de jongste jaren alsmear vaker gecombineerde vergunningen toegekend in het kader van knelpuntberoepen. In 2021 vertegenwoordigen zij meer dan een derde van alle mannelijke begunstigden terwijl dat in 2019 maar 10% was.
- Iets meer dan de helft van de eerste gecombineerde vergunningen wordt uitgereikt aan **hooggeschoolden** (56%) al verschilt dat sterk volgens geslacht (49% voor mannen en 86% voor vrouwen).

2.744 derdelanders kregen voor het eerst een arbeidskaart B

- De **Oekraïense** begunstigden zien hun aantallen de jongste jaren exponentieel toenemen en dat lijkt voorsnog geen piek te hebben bereikt. Terwijl zij in de periode 2010-2019 gemiddeld 77 arbeidskaarten per jaar uitgereikt kregen, werden er in 2021 1.945 Oekraïense begunstigden geregistreerd, vooral in de hoedanigheid van seizoenarbeider.
- 58% van de arbeidskaarten B werd afgeleverd aan **mannen**.

133 derdelanders kregen een gecombineerde vergunning van onbepaalde duur

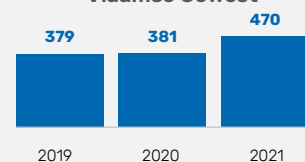
De voornaamste nationaliteiten binnen deze categorie zijn **Marokko** (21), Turkije (20) en India (19). Samen vertegenwoordigen zij bijna de helft van de toegekende gecombineerde vergunningen van onbepaalde duur in 2021.

Beroepskaarten voor zelfstandigen – Vlaams Gewest

In 2021 werden er **470 beroepskaarten** uitgereikt die voortvloeien uit een eerste aanvraag, wat **23% meer** is dan tijdens het coronajaar 2020.

De voornaamste nationaliteiten van begunstigden zijn **India** (43), Turkije (40), Armenië (38), Iran (37) en Afghanistan (27). Daarenboven werden er vorig jaar 229 bestaande beroepskaarten verlengd in het Vlaamse Gewest.

Eerst uitgereikte beroepskaarten in het Vlaamse Gewest

Toelating tot arbeid voor werknemers – Brussels Hoofdstedelijk Gewest

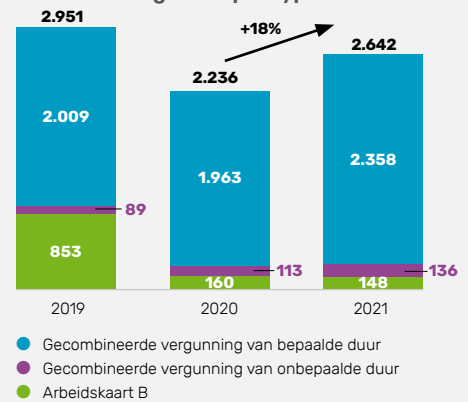
In 2021 werden er **2.642 eerste toelatingen tot arbeid** uitgereikt of **18% meer** dan tijdens het coronajaar 2020, wat wijst op een voorzichtig herstel van de economische migratie richting het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

- Met 2.358 toekenningen komen bijna negen op de tien eerste toelatingen onder de vorm van een gecombineerde vergunning van bepaalde duur (>90 dagen).
- De sterke daling van het aantal uitgereikte arbeidskaarten B tussen 2019 en 2020 valt te verklaren door de invoering van de nieuwe procedure waardoor deze alleen geldig zijn voor een periode van minder dan negentig dagen (in tegenstelling tot een maximale geldigheidsstermijn van twaalf maanden bij de oude procedure).
- In 2021 werden bovenop deze eerste toelatingen tot arbeid ook 2.450 hernieuwingen uitgereikt.

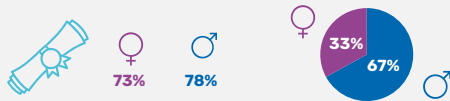
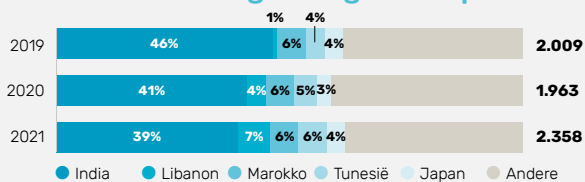
In 2019 werden er 7 arbeidskaarten A en 479 arbeidskaarten C afgegeven. Om een vergelijkbaarheid in de tijd te bieden, worden deze niet verder opgenomen.

Eerste toelatingen tot arbeid uitgereikt per type

2.358 derdelanders kregen voor het eerst een gecombineerde vergunning van bepaalde duur

- Zoals in de voorgaande jaren zijn **Indiërs** met voorsprong de voornaamste nationaliteit van begunstigden. Met 919 toekenningen zijn zij goed voor 39% van alle uitgereikte eerste gecombineerde vergunningen. Hun relatieve gewicht vertoont evenwel een dalende trend, in 2019 vertegenwoordigden zij nog 46% (929) binnen deze categorie.
- Met geringere aantallen blijft het relatieve gewicht van Libanese begunstigden de jongste jaren stevig doorgroeien, van 21 eerste toekenningen in 2019 naar 168 in 2021.
- De Brexit vertaalt zich in 76 eerste gecombineerde vergunningen afgeleverd aan onderdanen van het Verenigd Koninkrijk in 2021.
- De verdeling volgens sekse blijft nagenoeg constant over de recente periode, in 2021 werden twee op de drie eerste gecombineerde vergunningen aan **mannen** toegekend.
- Het merendeel van de eerste gecombineerde vergunningen wordt uitgereikt aan **hooggeschoolden** (77%) met een licht verschil volgens geslacht (78% voor mannen en 73% voor vrouwen).

148 derdelanders kregen voor het eerst een arbeidskaart B

- Ook binnen het stelsel van de arbeidskaart B (<90 dagen) laat de Brexit zich voelen. **Britten** zijn in 2021 meteen goed voor de grootste groep begunstigden met 26 uitgereikte arbeidskaarten. Andere sterk vertegenwoordigde nationaliteiten zijn de Filipijnen (22), Zuid-Afrika, Madagaskar (beide 11) en India (9).
- Drie op de vier arbeidskaarten B werden afgeleverd aan **vrouwen**. Zij migreerden vooral als **au pair** (84 van de 111 vrouwen), terwijl 21 van de 37 mannen als hooggeschoolden overkwamen.

136 derdelanders kregen een gecombineerde vergunning van onbepaalde duur

Het aantal aan **Tunesiërs** afgeleverde vergunningen van onbepaalde duur steeg de afgelopen jaren sterk van 11 in 2019 tot 41 in 2021 waardoor zij de grootste groep begunstigden vormden, vóór de traditionele sterkhouders Marokko (29 vergunningen in 2021).

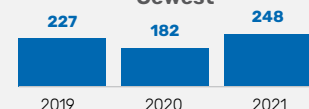
Beroepskaarten voor zelfstandigen – Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In 2021 werden er **248 beroepskaarten** uitgereikt die voortvloeien uit een eerste aanvraag, wat **36% meer** is dan tijdens het coronajaar 2020.

De voornaamste nationaliteiten van begunstigden zijn **India** (36) Marokko (27), Tunesië (19), Kameroen (16) en het Verenigd Koninkrijk (15).

Daarboven werden er vorig jaar 235 bestaande beroepskaarten verlengd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Eerst uitgereikte beroepskaarten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Toegang tot werk – Duitstalige Gemeenschap

- In 2021 werden er **19 eerste toelatingen tot arbeid** uitgereikt, wat iets minder is dan in 2020, toen er 32 toelatingen werden uitgereikt.

- 6 derdelanders** verkregen in de loop van 2021 een beroepskaart om een zelfstandige activiteit aan te vatten.

Detacheringen

Binnen de Europese Unie (EU) kunnen personen die in een bepaalde lidstaat werken naar een andere lidstaat worden gedetacheerd om daar een dienstenovereenkomst uit te voeren, en dat ongeacht hun nationaliteit. Dat is het gevolg van **het vrij verkeer van diensten** binnen de EU, een fenomeen dat in het recente verleden gestaag is toegenomen. Indien de onderneming niet binnen de EU gevestigd is, spreekt men van **internationale detachering**.

Buitenlandse gedetacheerde werknemers en zelfstandigen die in België een tijdelijke opdracht komen uitvoeren moeten de Belgische overheid daarvan op de hoogte brengen vooraleer zij hun activiteiten aanvangen, ongeacht of het een intra-Europese of internationale detachering betreft. Dat gebeurt via een verplichte LIMOSA-aangifte, al is dat niet altijd het geval voor detacheringen van **zelfstandigen, waarvoor er alleen in fraudegevoelige sectoren een verplichting is**, met name schoonmaakactiviteiten, bouwactiviteiten en activiteiten binnen de vleessector.

Myria presenteert deze gegevens op twee manieren:

- Aangiften die binnen een bepaalde tijdspanne, voor een bepaald jaar, geldig zijn voor unieke individuen. Het gaat dus om een 'beeld' van de aangiften die betrekking hebben op een periode en die op een bepaald moment na deze periode geldig zijn gebleven.
- Tijdens een bepaalde periode, meestal een jaar, ingediende aangiften van unieke individuen. Het gaat hier om een 'follow-up' van meldingen van detacheringen die in de desbetreffende periode zijn ingevoerd maar die betrekking kunnen hebben op een andere periode (bijvoorbeeld aangiften voor een detachering die voor het volgende jaar is gepland).

Deze cijfers zijn evenwel aan dubbeltelling onderhevig. Zo kan een persoon als zelfstandige en als werknemer worden gedetacheerd, of worden gedetacheerd om in twee verschillende sectoren te werken. Bovendien kan eenzelfde persoon meerdere keren in eenzelfde jaar worden gedetacheerd en dus het voorwerp uitmaken van verschillende LIMOSA-aangiften.

De rangschikking van de nationaliteiten in dit hoofdstuk is berekend op basis van het aantal gedetacheerde personen (respectievelijk werknemers en zelfstandigen) in 2021. Aangezien dat de officiële cijfers betreft, wordt er niet dieper ingegaan op officieuze (schijn)detacheringen die al dan niet van frauduleuze aard zijn.

LIMOSA-aangiften geldig per jaar

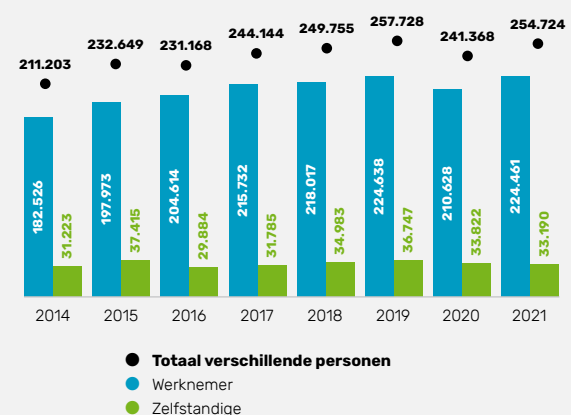
254.724 naar België gedetacheerde personen in 2021

Na de corona-gerelateerde dip in 2020 neemt het aantal gedetacheerde personen toe met 6%, wat tot een vergelijkbaar niveau als in 2019 leidt. Deze stijging valt toe te schrijven aan de groei van het aantal gedetacheerde werknemers (+7% ten opzichte van 2020), terwijl het aantal gedetacheerde zelfstandigen licht blijft dalen. Deze ogenschijnlijke daling van het aantal gedetacheerde zelfstandigen is onlosmakelijk verbonden met de vernauwde meldingsplicht die voor hen van toepassing is.

In 2021 werden er 2.927 personen gedetacheerd als loontrekkende én als zelfstandige.

Ook het aantal door deze gedetacheerde personen gepresterde kalenderdagen is met 7% gestegen, van 40.418.379 in 2020 tot 43.317.743 in 2021, een aantal dat nog nooit zo hoog is geweest.

Gedetacheerde personen per tewerkstellingsstatuut

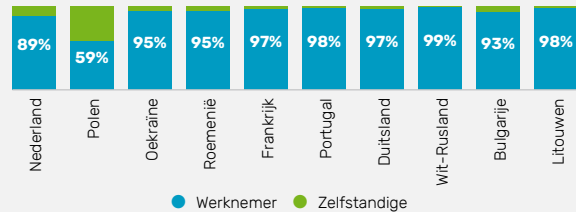
LIMOSA-aangiften ingediend per jaar: rangschikking nationaliteiten en recente ontwikkelingen

De cijfers die hier worden voorgesteld betreffen de unieke personen die een detachingsaan-gifte hebben ingediend in de loop van een bepaald kalenderjaar. Aangezien deze aangifte dient te gebeuren vooraleer de detachering daadwerkelijk plaatsvindt, hoeven deze aangiftes niet per se betrekking te hebben op een detachering van datzelfde jaar. Dat is ook de reden waarom het aantal ingediende aangiften niet hetzelfde is als het aantal geldige aangiften zoals hiervoor toegelicht. Er wordt achtereenvolgens ingegaan op de aangiften van **werknemers** en van **zelfstandigen**.

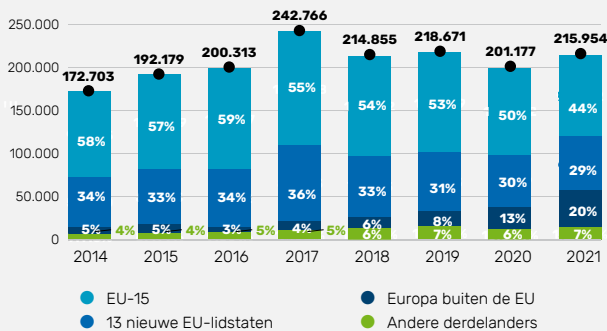

Van de **248.052** gedetacheerde personen in 2021 werden er in totaal 13% als zelfstandige gedetacheerd en **87% als werknemer**. De percentages verschillen evenwel sterk voor de meest vertegenwoordigde nationaliteiten, variërend van 59% loontrekkenden bij Polen tot 99% bij Wit-Rusland.

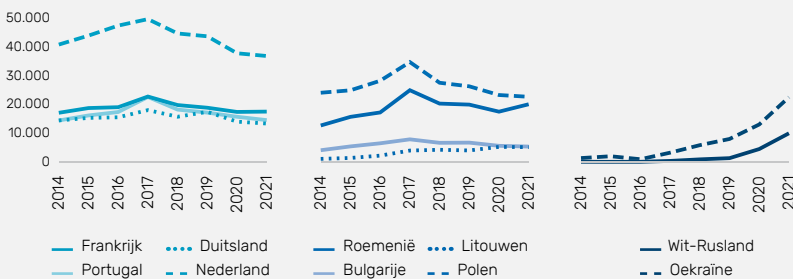
Percentage personen per type tewerkstelling voor de voornaamste nationaliteiten

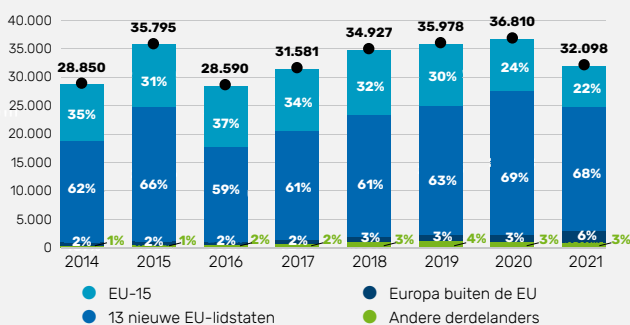
Ingediende LIMOSA-aangiften volgens nationaliteit gedetacheerde werknemer

Top 10 van nationaliteiten van gedetacheerde werknemers in 2021, en evolutie 2014-2021

Ingediende LIMOSA-aangiften volgens nationaliteit gedetacheerde zelfstandigen

De afgelopen jaren bleef het aantal ingediende aangiften voor werknemers relatief stabiel met uitzondering van de kleine daling tijdens het coronajaar 2020. Achter deze stagnerende cijfers gaat er evenwel een opmerkelijke evolutie schuil wat de nationaliteit van de gedetacheerden betreft. Zo wordt er de jongste jaren alsnog vaker melding gemaakt van Europese gedetacheerden die niet tot de EU behoren, zoals Oekraïners en Wit-Rusland. Deze groep was in 2021 goed voor een op de vijf LIMOSA-aangiften, terwijl dat in 2014 maar een op de twintig was. EU-burgers zien hun relatieve belang gestaag dalen in dezelfde periode. Ondanks deze evolutie blijven zij nog altijd goed voor het leeuwendeel van de aangiften in 2021 (72%).

De stijging voor **Oekraïne** en **Wit-Rusland** lijkt voornamelijk geen piek te hebben bereikt en manifesteert zich vooral binnen de transport- en distributiesector (respectievelijk 58% en 84% van de detacheringen voor deze nationaliteiten). Zij worden nagenoeg exclusief gedetacheerd vanuit een onderneming die in Polen of in Litouwen gevestigd is.

De voornaamste nationaliteiten onder derdelanders buiten Europa zijn **Brazilië** en **India**, met respectievelijk 4.784 en 2.726 ingediende meldingen voor werknemers in 2021.

De daling van het aantal LIMOSA-aangiften voor zelfstandigen in 2021 steekt af tegen de continue stijging die sinds 2016 werd waargenomen. In vergelijking met de gedetacheerde werknemers valt er een nog groter aandeel van EU-burgers te bemerken (90% in 2021). Het merendeel daarvan (68%) betreft onderdanen uit de 13 nieuwe EU-lidstaten. Zo heeft de helft van de gedetacheerde zelfstandigen de Poolse nationaliteit.

Gelet op het uittreden van het Verenigd Koninkrijk uit de EU worden de gedetacheerde Britten vanaf 2021 opgenomen in de categorie "Europa buiten de EU" en niet langer onder de noemer "EU-15". Gelet op het geringe aantal aangiften in 2021 (1.556 voor werknemers en 425 voor zelfstandigen) blijft de impact hiervan miniem.

Studentenmigratie

Migraties naar België om studieredenen worden weergegeven aan de hand van verschillende soorten gegevens:

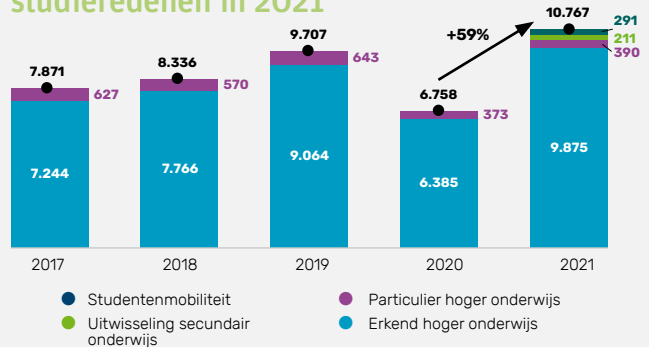
- De in 2021 **toegekende visa lang verblijf om studieredenen** (deze gegevens hebben alleen betrekking op de nationaliteiten die visumplichtig zijn).
- De **afgeleverde eerste verblijfstitels om studieredenen** waarvoor 2020 het laatste beschikbare jaar is. Deze gegevens hebben betrekking op alle nationaliteiten.

- Gegevens over de **beslissingen van DVZ** in 2021 die alleen betrekking hebben op studenten uit derde landen:
 - Verlenging van het verblijf met studies als doel (statuswijziging);
 - Verlenging van het verblijf als student (verlenging A kaart);
 - De bevelen om het grondgebied te verlaten.
- Tot slot worden **de wijzigingen in de verblijfstitels** van onderdanen van derde landen voorgesteld voor het jaar 2021. De studenten zijn daarbij in de meerderheid.

Visa lang verblijf toegekend om studieredenen

- De **10.767 visa lang verblijf toegekend** om studieredenen in 2021 zijn goed voor **30%** van alle toegekende visa lang verblijf, alle motieven samen genomen (35.606 in totaal).
- De stijgende trend die werd vastgesteld tussen 2017 en 2019 doet zich opnieuw voor na het eerste coronajaar, al lijkt deze heropleving zich te beperken tot de visa uitgereikt voor studies in het erkend hoger onderwijs.
- 92%** van de visa werd afgegeven voor studies in het erkend hoger onderwijs, tegenover **4%** voor studies in het particulier hoger onderwijs. De uitgereikte visa in het kader van studentenmobiliteit en uitwisseling binnen het secundair onderwijs zijn goed voor respectievelijk **3%** en **2%**.
- Het aandeel weigeringen bedraagt 22% maar is beduidend hoger voor het particulier hoger onderwijs (49% tegenover 21% voor het erkend hoger onderwijs).

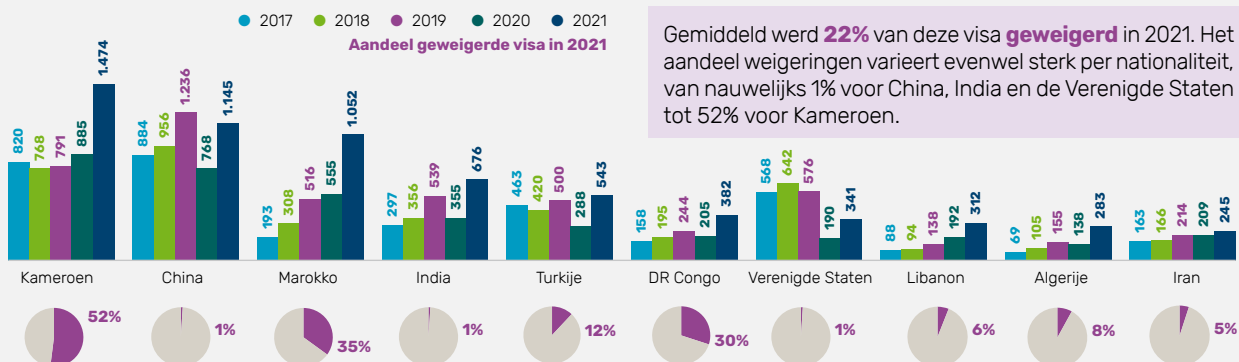
Na het coronajaar 2020 werden er 59% meer visa lang verblijf toegekend om studieredenen in 2021

Na het eerste jaar van de COVID-19-pandemie komt de studentenmigratie in 2021 opnieuw op gang, al is dat voor sommige nationaliteiten meer uitgesproken dan voor andere. Het aantal studentenvisa uitgereikt aan Algerijnen is meer dan verdubbeld, van 138 in 2020 tot 283 in 2021. Ook de Marokkaanse, Indiase, Turkse en Congolese begunstigen zagen hun aantallen nagenoeg verdubbelen ten opzichte van het eerste coronajaar.

Indien een **langere periode (2017-2021)** in ogenschouw wordt genomen, zijn er aanzienlijke contrasten op te merken naargelang van de nationaliteit. Zo is het aantal aan Amerikanen verleende visa ondanks de bescheiden heropleving in 2021 bijna gehalveerd, terwijl het aantal studentenvisa uitgereikt aan Kameroeners nagenoeg is verdubbeld. Met bescheiden aantallen is er een scherpe toename van het aantal Marokkaanse (x5,5), Libanese (x3,5) en Algerijnse (x4,1) begunstigen in diezelfde periode.

Voornaamste nationaliteiten van begunstigen van visa om studieredenen in 2021

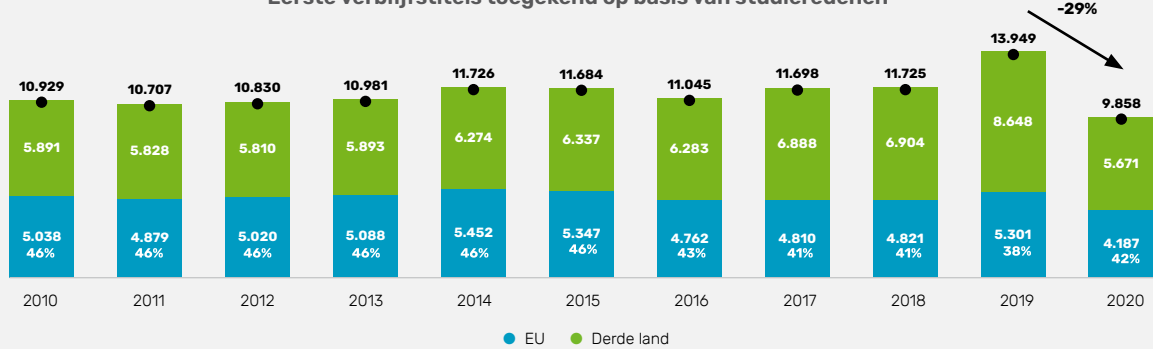

Gemiddeld werd **22%** van deze visa **geweigerd** in 2021. Het aandeel weigeringen varieert evenwel sterk per nationaliteit, van nauwelijks 1% voor China, India en de Verenigde Staten tot 52% voor Kameroen.

De categorisatie van de toegekende visa lang verblijf werd verfijnd. Hierdoor verschillen de cijfers licht ten opzichte van de vorige editie van dit jaarverslag. Zie de katern Toegang tot het grondgebied voor meer informatie.

Eerste verblijfstitels toegekend aan in het buitenland geboren personen om studieredenen

Eerste verblijfstitels toegekend op basis van studieredenen

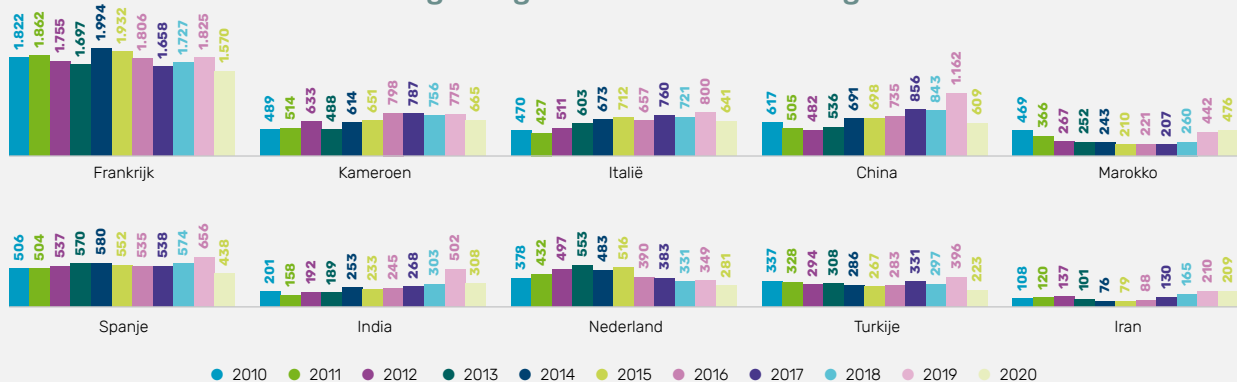
In 2020:

- Zijn er **9.858** eerste verblijfstitels afgeleverd om studieredenen aan in het buitenland geboren vreemdelingen, wat overeenkomt met **11%** van alle eerste verblijfstitels toegekend aan deze populatie. Dat motief verschilt evenwel licht qua belang in het migratieprofiel van EU-burgers (8%) en derdelanders (15%).
- Dat aantal is in vergelijking met 2019 **met 29% gedaald** en is in de beschouwde periode nooit zo laag geweest.
- 16% van deze eerste verblijfstitels werd toegekend aan Franse begunstigden.
- Voor meer informatie over de migratieprofielen van EU-burgers en derdelanders, zie de katern *Bevolking en bewegingen*.

Tussen 2010 en 2019 is het aantal van deze eerste verblijfstitels heel geleidelijk toegenomen, al zagen de Indiase begunstigden hun aantallen meer dan verdubbelen. Ook wat het aantal Chinese en Iraanse begunstigden betreft, valt er net geen verdubbeling op te tekenen.

De daling van het aantal eerste verblijfstitels **tussen 2019 en 2020** treft niet elke nationaliteit even hard. Zo is de impact van de pandemie beduidend groter voor derdelanders (-34%) dan voor EU-burgers (-21%). Voor sommige derde landen zoals China, de Verenigde Staten en India valt er zelfs een halvering van het aantal eerste verblijfstitels te noteren.

Na een sterke stijging tussen 2018 en 2019 loopt het aantal Chinese en Indiase begunstigden in 2020 sterk terug

Verlenging van het verblijf met studies als doel (statuswijziging)

In 2021:

- Kregen er **144** derdelanders toestemming om hun legaal verblijf in België te verlengen voor studies in het erkend hoger onderwijs, terwijl zij voordien een ander soort legaal verblijf hadden (om andere redenen dan studies).
- Dat was ook het geval voor **13** personen in het particulier hoger onderwijs.
- In het geval van het erkend hoger onderwijs bedroeg het aandeel weigeringen in 2021 **15%**. Voor het particulier hoger onderwijs werden er 19 weigeringen geregistreerd tegenover 13 toekenningen.

Erkend hoger onderwijs

Machtiging tot verblijf op grond van artikel 58 van de wet van 15 december 1980.

Particulier hoger onderwijs

Machtiging tot verblijf op grond van artikel 9 van de wet van 15 december 1980.

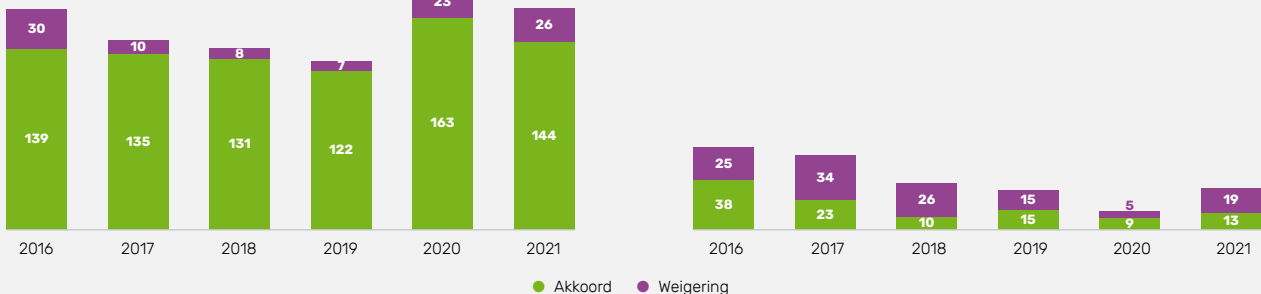

Onderzoekers vallen niet binnen de categorie eerste verblijfstitels die worden afgegeven om studiegerelateerde redenen maar wel binnen de categorie om de redenen die verband houden met een bezoldigde activiteit. Hetzelfde geldt voor de gegevens over visa.

Personen aan wie een verlenging van het verblijf voor studiedoeleinden is toegekend of geweigerd en die voordien een andere vorm van legaal verblijf hadden (statuswijziging)

Erkend hoger onderwijs

Particulier hoger onderwijs

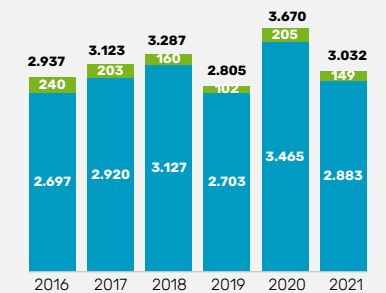

Bron: DVZ

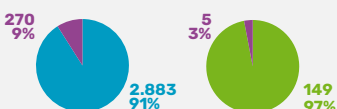
Verlenging van het verblijf als student (verlenging A kaart)

Positieve beslissingen

- Particulier hoger onderwijs of secundair onderwijs
- Erkend hoger onderwijs

Aandeel weigeringen in 2021

- Negatieve beslissingen
- Positieve beslissingen, erkend hoger onderwijs
- Positieve beslissingen, particulier hoger onderwijs

In 2021 werden er 3.032 verlengingen van de A-kaart toegekend in het kader van het studentenverblijf:

- **2.883** in het kader van het erkend hoger onderwijs en
- **149** in het kader van het particulier hoger onderwijs.

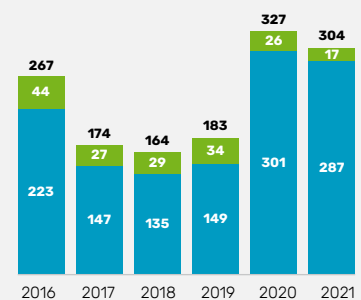
Het aandeel weigeringen is laag en betrekkelijk stabiel, meer bepaald **9%** in het geval van het erkend hoger onderwijs en **3%** in het geval van het particulier hoger onderwijs.

Verlengingen van ambtswege door gemeenten na overlegging van de nodige documenten zijn hier niet inbegrepen.

Wanneer een student uit een derde land een machtiging tot verblijf krijgt, ontvangt hij een A kaart die een jaar geldig is. Deze kaart vervalt gewoonlijk op 31 oktober van het lopende academiejaar. Die kan elk jaar worden verlengd voor de duur van de studies en wordt alleen verlengd als de student nog altijd voldoet aan de vereiste verblijfsvoorwaarden.

Bevelen om het grondgebied te verlaten (BGV's)

- Particulier hoger onderwijs of secundair onderwijs
- Erkend hoger onderwijs

- In 2021 werden er **304** BGV's afgegeven aan studenten uit derde landen.
- Dat is een lichte daling ten opzichte van het jaar voordien maar betreft nog altijd hoge aantallen ten opzichte van de recente periode.

Alleen in het kader van een studentenaanvraag door de dienst Lang verblijf van DVZ afgegeven BGV's worden hier in aanmerking genomen. Middelbaar onderwijs geeft normaal geen recht op een verblijf, op enkele uitzonderingen na.

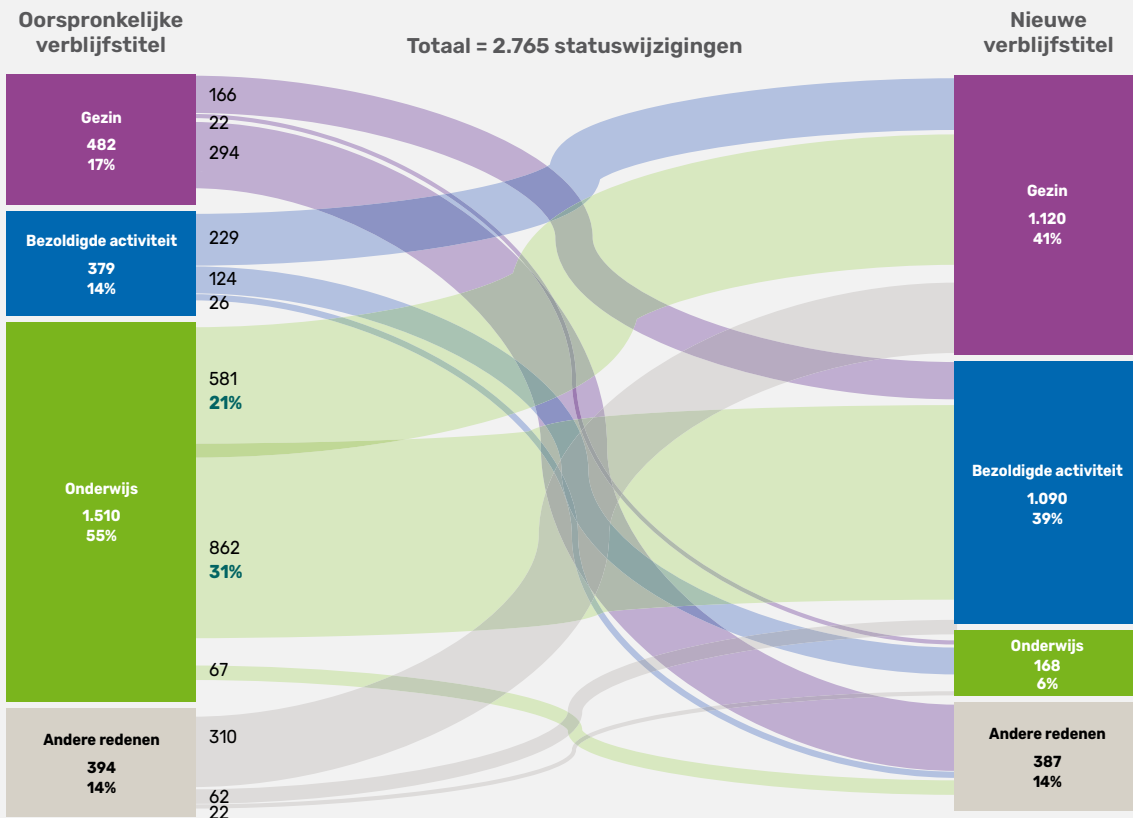

Verblijfstitels: statuswijzigingen van onderdanen van derde landen in 2020

De meeste statuswijzigingen betreffen studenten die achteraf een verblijfstitel krijgen voor een bezoldigde activiteit (31%) of om gezinsredenen (21%).

De situatie van vreemdelingen met een verblijfstitel afgeleverd om gezinsredenen, voor een bezoldigde activiteit, om studieredenen of om een andere reden kan veranderen, waardoor zij een nieuwe verblijfstitel om een andere van deze redenen krijgen (bijvoorbeeld een student die na zijn studie een baan vindt kan van een verblijfstitel voor studieredenen overstappen op een verblijfstitel voor een bezoldigde activiteit).

In deze gegevens worden de statuswijzigingen weergegeven van onderdanen van derde landen in 2020 volgens de reden van de oorspronkelijke verblijfstitel en de reden van de nieuwe verblijfstitel.

⚠ De cijfers over statuswijzigingen hebben betrekking op in België en in het buitenland geboren onderdanen van derde landen. Andere motieven zijn internationale bescherming, regularisatie en andere redenen.

Bij meer dan de helft van de statuswijzigingen in 2020 ging het om personen die van een onderwijsgerelateerde verblijfsstatus naar een andere status zijn overgestapt. Van deze **1.510 onderdanen van derde landen**:

- zijn er bijna zes op de tien personen (**862**) overgestapt naar een verblijfstitel afgegeven om redenen die verband houden met een bezoldigde activiteit.
- hebben er bijna vier op de tien (**581**) een gezinsgerelateerde verblijfstitel bekomen.

- Bijzonder weinig onderdanen van derde landen (168 of **6%**) daarentegen wijzigen hun verblijfsstatus om een onderwijsgerelateerde verblijfstitel te krijgen. Talrijker waren zij die hun verblijfsstatus wijzigden om een verblijfstitel te krijgen die werd afgegeven om gezinsredenen (1.120 of **41%**) of voor een bezoldigde activiteit (1.090 of **39%**).

Het verblijf en de toegang tot werk voor studenten (en hun familie) tijdens en na hun studies: (onvoldoende) aanpassingen

In de zomer van 2021 werd de Europese richtlijn betreffende studenten en onderzoekers omgezet in de Belgische wetgeving. In dit onderdeel gaat Myria dieper in op de inhoud en de impact van deze richtlijn.

Europese context

De Europese Unie kent heel wat demografische uitdagingen. In deze context zijn er tekorten aan specifieke vaardigheden op de Europese arbeidsmarkt. Om die uitdagingen aan te pakken, besloot de Europese Raad in juni 2014 om een prioriteit te maken van een beleid rond legale migratie. Zo werd er voorgesteld om twee richtlijnen – één over studenten en één over onderzoekers – te hervormen tot een enkele tekst. Dat maakt deel uit van de inspanningen om **de EU aantrekkelijker te maken als bestemming voor buitenlands talent**. De richtlijn voorziet in geharmoniseerde voorwaarden voor toegang en verblijf in de EU voor onderzoekers, studenten, stagiairs en vrijwilligers uit derde landen. Ook wordt de situatie van onderzoekers en studenten verbeterd wat mobiliteit, toelating van gezinsleden of toegang tot werk betreft. Bovendien wordt de doelgroep in de nieuwe (herwerkte) richtlijn uitgebreid met twee nieuwe categorieën onderdanen van derde landen: bezoldigde stagiairs en au pairs. De voornaamste wijziging houdt verband met de introductie van een zogenaamd 'zoekjaar' waarmee studenten, na het beëindigen van hun studies, een verblijfsrecht van minimaal negen maanden (en maximaal twaalf maanden) krijgen om te zoeken naar werk of om een eigen onderneming op te starten.

Richtlijn (EU) 2016/801 van 11 mei 2016 betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen met het oog op onderzoek, studie, opleiding, vrijwilligerswerk, scholierenuitwisselingsprogramma's of onderwijsprojecten en au-pairschap werd op 21 mei 2016 bekendgemaakt.¹⁹ De lidstaten kregen twee jaar de tijd om de richtlijn om te zetten in nationale wetgeving.

Omzetting in België

België had tot 23 mei 2018 de tijd om de richtlijn om te zetten in nationale wetgeving. De federale overheid liet evenwel na om de omzetting tijdig te voltooien. De nieuwe federale regering ging van start op 1 oktober 2020. Een van de eerste prioriteiten op het vlak van asiel en migratie was de omzetting van verschillende richtlijnen – waaronder de richtlijn betreffende studenten en onderzoekers – in nationale wetgeving. Met **de wet van 11 juli 2021** was het zover: deze wet vervangt het volledige hoofdstuk over studenten in de verblijfswet.²⁰ De nieuwe bepalingen betreffende het zoekjaar, de mobiliteit van studenten en de hernieuwing van het verblijfsrecht zijn ingegaan vanaf 16 augustus 2021. De wijzigingen voor de eerste machtiging als student zullen maar van toepassing zijn op aanvragen voor het academiejaar 2022-2023.

De Europese richtlijn bevat ook elementen betreffende au pairs. Op het moment van schrijven heeft België deze elementen nog niet omgezet in nationale wetgeving. Ook de bepalingen betreffende het zoekjaar voor onderzoekers werden nog niet omgezet.²¹ Toch kunnen ook onderzoekers gebruikmaken van het zoekjaar en zich beroepen op de rechtstreekse werking van artikel 25 van de Europese richtlijn. De Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV) besliste in twee arresten²² dat deze richtlijnbevestiging voldoende duidelijk is en bijgevolg rechtstreekse werking heeft, waardoor ook onderzoekers na het beëindigen van hun gastovereenkomst van de bepaling gebruik kunnen maken.

¹⁹ Richtlijn EC/2016/801, Europese Commissie.

²⁰ Wet van 11 juli 2021 tot wijziging van de wet van 15 december 1980.

²¹ Op de ministerraad van 18 maart 2022 werd een voorontwerp van wet goedgekeurd die de Richtlijn EC/2016/801 ook voor onderzoekers omzet in nationale wetgeving.

²² RvV 1 februari 2021, nr. 248 519 en RvV 2 februari 2021, nr. 248 551.

Ter herinnering

Verschillende voorwaarden rond het verblijf van studenten blijven van kracht, net als de procedure.

Voorwaarden voor een verblijf als student

- Inschrijving aan een erkende instelling voor hoger onderwijs. De studie moet leiden tot een diploma van grauaat, bachelor, master of doctor;
- Voltijdse studie (minimum 54 Europese studiepunten – ECTS);
- Voldoende bestaansmiddelen;
- Gelijke voorwaarden zoals voor andere categorieën lang verblijf.

Procedure

De procedure verloopt via de bevoegde Belgische diplomatieke post. Na voorlegging van de nodige documenten krijgt de DVZ negentig dagen om over de aanvraag te beslissen. Een visum type D wordt uitgereikt. De grenspolitie controleert bij aankomst het visum lang verblijf.²³ Binnen de acht dagen na aankomst meldt de student zich bij de gemeente voor de inschrijving. Na een woonstcontrole door de politie wordt een elektronische A kaart 'beperkt verblijf' met vermelding 'student' uitgereikt. De elektronische A kaart is geldig voor een jaar en kan worden hernieuwd.

Weigeringen

Een weigering van het verblijf als student of een weigering van de hernieuwing van het verblijf kan om verschillende redenen gebeuren. Als de DVZ oordeelt dat het verblijf vooral een ander doel heeft dan studies, kan het verblijf worden geweigerd of niet worden hernieuwd. Dat kan bijvoorbeeld gebeuren als er meer arbeidsprestaties geleverd worden dan toegestaan of als er misleidende informatie of valse documenten gebruikt werden om een studentenvisum te bekomen. Onvoldoende blijf geven van studievoortgang kan eveneens aanleiding geven om het verblijf niet te hernieuwen.

Nieuwe elementen in de wetgeving²⁴

Hieronder licht Myria enkele grote veranderingen toe.

Voorwaarden

- Het volgen van een **uniek voorbereidend jaar** – een opleiding die maximaal een jaar duurt bij een erkende instelling voor hoger onderwijs – geeft toegang tot een wettig verblijf als student.
- Zoals vroeger kan een **verbintenis tot tenlasteneming** door een natuurlijke persoon zorgen voor het bewijs van voldoende bestaansmiddelen. De natuurlijke personen die zich garant kunnen stellen worden wel uitgebreider gedefinieerd.²⁵ Een Belg, een EU-burger met een verblijfsrecht van meer dan drie maanden, een derdelander met een verblijfsrecht van onbepaalde duur of een familielid tot de derde graad zonder toevoeging van de verblijfsvoorwaarde komen in aanmerking. Bovendien geldt dat vanaf nu voor de duur van het toegestane verblijf vermeerderd met twaalf maanden.

Procedure

Enkele uitzonderingen op de standaardprocedure die al in voege was worden toegevoegd. Zo kan een aanvraag ook **vanuit een wettig verblijf in België** worden ingediend, met de extra voorwaarde dat er al een definitieve inschrijving moet zijn bij een erkende instelling voor hoger onderwijs. Indien bepaalde bewijsstukken bij de aanvraag ontbreken (bewijs ziektekostenverzekering of definitieve inschrijving aan een instelling voor hoger onderwijs), kan de student toch een tijdelijk verblijfsrecht van vier maanden krijgen met een attest van immatriculatie. In deze periode en uiterlijk vijftien dagen voor de vervaldatum moet het dossier worden aangevuld met de vereiste stukken.

Weigeringen

De instelling voor hoger onderwijs kan ook aanleiding geven tot een weigering of niet-vernieuwing. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de instelling voor hoger onderwijs niet in orde is met de sociale zekerheid of werknemersrechten, bestraft werd voor zwartwerk of in vereffening is. In dat geval geeft de DVZ dertig dagen de tijd om zich in te schrijven aan een instelling die wel aan de voorwaarden voldoet.

²³ Zie Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2022*, Katern Toegang tot het grondgebied.

²⁴ De voornaamste wijziging in de wetgeving betreft de invoering van het zoekjaar (zie *infra*). Toch veranderen ook andere bepalingen.

²⁵ Voordien "Belgische of vreemde rechtspersoon".

Ook de grenspolitie controleert of er aan de voorwaarden voldaan wordt. Als de grenspolitie oordeelt dat dit niet het geval is, kan dat aanleiding geven tot een vasthouding aan de grens. In 2021 werd aan enkele studenten de toegang tot het grondgebied geweigerd door de grenspolitie. Zo werd een mogelijke terugnijving van een twintigjarige student uitvoerig besproken in de pers. Voor meer informatie daarover, verwijst Myria naar de katern "Toegang tot het grondgebied".

Zoekjaar

De voornaamste wijziging die de omzetting van de richtlijn met zich meebrengt is de invoering van een 'zoekjaar'. Dit betekent dat een derdelander met een verblijf als student **na het afstuderen een verblijfsrecht van maximaal twaalf maanden²⁶ kan aanvragen om werk te zoeken of om als zelfstandige aan de slag te gaan**. Wanneer de afgestudeerde student tijdens deze periode werk vindt of start als zelfstandige, kan via de procedure van de gecombineerde vergunning of een beroepskaart een statuutswijziging worden aangevraagd.²⁷ Dat geldt voor studenten die een graduaats-, bachelor- of masterdiploma of een doctoraat behaalden aan een erkende Belgische instelling voor hoger onderwijs of in een andere EU-lidstaat maar die minstens een deel van de opleiding in België volgden (bijvoorbeeld in het kader van een mobiliteitsprogramma).

Het verblijf op basis van een zoekjaar moet ten laatste vijftien dagen voor het vervallen van het verblijf als student worden aangevraagd bij de bevoegde gemeente. De DVZ neemt een beslissing binnen een termijn van negentig dagen na ontvangst van alle benodigde documenten. Tijdens de behandeling van de aanvraag krijgt de student een bijlage 15 van de gemeente, waarmee de onbeperkte toegang tot de arbeidsmarkt eveneens verzekerd is. Als de DVZ de aanvraag goedkeurt, wordt een A kaart voor een verblijf van maximaal twaalf maanden²⁸ afgeleverd.

Drie maanden na de afgifte van een verblijfskaart op basis van een zoekjaar, kan de DVZ vragen om aan te tonen dat er een reële kans bestaat om door een werkgever aangeworven te worden of als zelfstandige te starten. Indien de betrokkene dat niet binnen de vijftien dagen kan aantonen, kan het verblijf voor een zoekjaar vroegtijdig worden beëindigd.

Tijdens het zoekjaar heeft de afgestudeerde student (en de partner²⁹) **onbeperkt toegang tot de arbeidsmarkt** (in tegenstelling tot de situatie tijdens een verblijf als student waarbij beperkingen gelden³⁰). Wanneer de betrokkene een werkgever vindt, vraagt de werkgever een gecombineerde vergunning aan. Indien de afgestudeerde student als zelfstandige aan de slag gaat, vraagt hij/zij een beroepskaart aan om deze activiteiten uit te oefenen. Tijdens de procedure om een gecombineerde vergunning of beroepskaart te verkrijgen, kan de betrokkene al beginnen werken door de onbeperkte toegang tot de arbeidsmarkt.

Toegang tot arbeid voor de student en zijn familieleden

De voltooiing van de studies wordt geacht de hoofdbezigheid van een student te zijn. Dat betekent evenwel niet dat een student niet kan werken. Een student wordt vrijgesteld van het verkrijgen van een gecombineerde vergunning en mag **op basis van de elektronische A kaart werken, met bepaalde beperkingen**. Zo mag een student tijdens het schooljaar maximum twintig uur per week werken. Tijdens de officiële schoolvakanties en eventuele vakanties ingelast door de instelling voor hoger onderwijs mag een student onbeperkt werken.

Ondanks deze beperkingen hebben **de gezinsleden van derdelandse studenten geen toegang tot de arbeidsmarkt**. Daarbij hangen zij voor een eventuele gezinshereniging volledig af van het inkomen van de derdelander-student om aan de voorwaarde van bestaansmiddelen te voldoen. Myria betreurt dat.

Volgens Myria zou het kunnen stroken met de doelstellingen van het beleid van de regering om een dergelijke toegang te verlenen. Meer concreet zou het kunnen bijdragen tot een 'versterkend' migratiebeleid³¹, aangezien de toegang tot de arbeidsmarkt voor familieleden door de OESO aangestipt wordt als een belangrijk element voor het aantrekken van talenten.³² Daarenboven geeft het ook de familieleden van een student de kans om actief bij te dragen aan de samenleving³³ als een actieve burger. Tegelijkertijd kan een dergelijke maatregel een extra dimensie toevoegen aan het gendersensitief beleid³⁴, aangezien de toegang tot de arbeidsmarkt aan de familieleden van de student extra hulpmiddelen kan geven om zich zelfstandig te integreren in de Belgische maatschappij en hun zelfredzaamheid te verhogen. Tot slot zou

26 België opteert voor een langere periode dan de minimumperiode van negen maanden die de richtlijn voorschrijft.

27 KB van 20 juli 2021 tot wijziging van het KB van 2 september 2018.

28 De termijn waarin de student over een bijlage 15 beschikte wordt afgetrokken van de duur van de A kaart.

29 De partner valt tijdens het zoekjaar onder de bepalingen van gezinshereniging (art. 10 Vw.).

30 Zie 'toegang tot arbeid'.

31 Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, [Beleidsnota 2021-2022](#), krachtlijn 6: Een versterkend migratiebeleid.

32 OESO, [Talent Attractiveness](#).

33 Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, [Beleidsnota 2021-2022](#), krachtlijn 9: Activering en competentieverwerving.

34 *Ibid.*, krachtlijn 4.6 Bescherming bieden aan zij die dat nodig hebben – gendersensitief beleid.

dat het onevenwicht inzake toegang voor familieleden van onderzoekers en studenten, dat uit de richtlijn voortvloeit, kunnen recht trekken.

In de eerste plaats zou een dergelijke maatregel België **aantrekkelijker kunnen maken voor buitenlandse talenten**. De OESO-index voor ‘talent attractiveness’ omvat zeven indicatoren, waaronder ‘familiale omgeving’. Aan de hand van deze index verdeelt de OESO de OESO-landen onder in meer of minder ‘aantrekkelijke’ landen voor internationaal talent. De indicator ‘familiale omgeving’ omvat onder meer het recht voor de echtgeno(o)t(e) om de migrant te vergezellen en de mogelijkheid voor de echtgeno(o)t(e) om te werken.³⁵ Met andere woorden: België kan zijn ‘aantrekkelijkheid’ voor internationale studenten verhogen als het ook maatregelen neemt die de ‘familiale omgeving’ van de student-migrant verbeteren. Op basis van een vergelijking tussen de verschillende OESO-landen oordeelde de OESO in 2019 alvast dat de ‘familiale omgeving’ voor universiteitsstudenten in België bij de slechtste 25-50% van de OESO-landen behoorde.³⁶

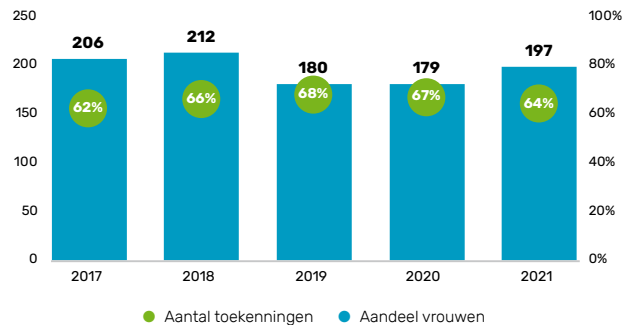
Het is evenwel niet alleen de OESO die het belang erkent van de toegang tot de arbeidsmarkt voor familieleden van migranten. De recent aangenomen richtlijn rond de Europese blauwe kaart, die ook belangrijk is voor het huidige beleid van de staatssecretaris³⁷, erkent het belang van deze toegang: “gunstige voorwaarden voor gezinshereniging en toegang tot werk voor echtgenoten dienen een fundamenteel aspect te zijn van deze richtlijn, teneinde hooggekwalificeerde werknemers uit derde landen beter aan te kunnen trekken.”³⁸

Naast het belang voor de ‘war on talent’, kan **de integratie van de familieleden** van een student ook andere positieve gevolgen hebben voor zowel de student als het familielid. De student kan zich namelijk meer focussen op het studeren, in plaats van zijn studies te moeten combineren met werk om zijn familie of gezin te onderhouden. Daarnaast geeft een dergelijke maatregel het gezinlid de kans om een ‘actieve burger’ te worden, die economisch bijdraagt aan de maatschappij en zo ook de kans krijgt om zich qua taal en op sociaal vlak te integreren. Bovendien studeert een student al snel vijf jaar, waardoor het familielid niet alleen een kans tot integratie ontnomen wordt, maar ook om een carrière uit te bouwen. Tot slot, terwijl de student aan vaardigheden wint, verliest het familielid parallel stelselmatig zijn/haar professionele vaardigheden.

Hoewel integratie fundamenteel is voor elk familielid-migrant, moet bij een dergelijke maatregel zeker niet uit het oog worden verloren dat **vele volwassen familieleden vrouwen** zijn³⁹ (zie tabel 1⁴⁰).

Aandeel vrouwen bij de toekenningen gezinshereniging met een derdelandse student

	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal toekenningen	206	212	180	179	197
Weigeringen	36	41	23	28	44
Weigeringsgraad	15%	16%	11%	14%	18%
Aantal vrouwen onder toekenningen	127	140	122	120	126
Aantal mannen onder toekenningen	79	72	58	59	71
Aandeel vrouwen	62%	66%	68%	67%	64%

Zo krijgen zij de kans om “zelfredzaam” en autonoom ten opzichte van de student-migrant een leven op te bouwen. Het Economisch en Sociaal Comité⁴¹ onderstreepte al in zijn advies over het oorspronkelijke voorstel voor een richtlijn in 2013, waarbij het zich richtte tot zowel de Europese Commissie als de lidstaten, om bij het onderhandelen van de richtlijn het genderaspect in overweging te nemen, zeker wanneer het gaat over vrouwen en over de mobiliteit van studenten.

Tot slot laat de richtlijn in de bepalingen rond studenten de **regulering rond de familieleden volledig over aan de lidstaten**. Dat in tegenstelling tot de bepalingen betreffende onderzoekers, waarbij artikel 14 van richtlijn 2003/86/EG⁴² (en overweging 11) de toegang tot de arbeidsmarkt van onderzoekers reguleert en voorschrijft. Het is dus aan de lidstaten

35 OESO, *How do OECD countries compare in their attractiveness for talented migrants?*, mei 2019.

36 OESO, *Measuring and assessing talent attractiveness in OECD countries*, 2019, p. 46.

37 Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, *Beleidsnota 2021-2022*, p. 8.

38 *Richtlijn 2021/1883, betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen met het oog op een hooggekwalificeerde baan, en tot intrekking van Richtlijn 2009/50/EG van de Raad*, overweging 50.

39 De OESO schat dat twee op de drie volwassen gezinsleden van migranten vrouwen zijn, *Making integration work: Family Migrants*, p. 10.

40 Gegevens komen rechtstreeks uit de administratieve databank van de FOD BuZa. Deze zijn indicatief voor gezinshereniging onder artikel 10bis §1 met een derdelandse student.

41 *Opinie van het Economisch en Sociaal Comité*, september 2013, paragraaf 1.6.

42 *Richtlijn 2003/86/EG van de Raad van 22 september 2003 inzake het recht op gezinshereniging*.

om voor de toegang tot de arbeidsmarkt voor familieleden van studenten een regeling te treffen, terwijl voor onderzoekers de krijtlijnen op Europees niveau worden uitgetekend. Bij een recente *Inform* van het Europees Migratienetwerk (EMN)⁴³ gaven elf van de zeventien lidstaten die de EMN-vragenlijst beantwoord hadden aan dat gezinsleden van studenten het recht hadden om te werken.⁴⁴

AANBEVELING

Myria beveelt aan om de toegang tot de arbeidsmarkt voor het kerngezin van derdelandse studenten te faciliteren. Dat onder meer om België aantrekkelijker te maken als gastland voor internationale studenten en talenten en om in te zetten op een actieve integratie van familieleden van migranten.

43 EMN, *Attracting and retaining international students in the EU in 2018*, 2019.

44 *Ibid.*, p. 19.

Myria publiceert studie “Moving to Belgium as an EU citizen” over inschrijvingsformaliteiten van EU-burgers

Myria als monitoringorgaan van richtlijn 2014/54

Myria werd aangesteld als monitoringorgaan van de richtlijn 2014/54.⁴⁵ Deze richtlijn moet het vrij verkeer van werknemers faciliteren en zo proberen de kloof tussen het recht en de praktische toepassing ervan te dichten.⁴⁶

De taken van zo'n monitoringorgaan omvatten: onafhankelijke juridische bijstand verlenen aan werknemers in de EU en hun familieleden, als contactpunt optreden, onafhankelijke onderzoeken en analyses uitvoeren of laten uitvoeren, onafhankelijke verslagen en aanbevelingen publiceren en relevante⁴⁷ informatie publiceren.

Studie over inschrijvingsformaliteiten

Myria heeft in 2018⁴⁸ al aangegeven dat de registraties van EU-burgers in gemeentes niet altijd even vlot verliepen en heeft toen opgeroepen om de inschrijvingsprocedures voor EU-burgers te onderwerpen aan een onderzoek op efficiëntie opdat ze een minder grote belemmering zouden vormen voor het vrij verkeer van personen binnen de EU.

Een melding uitgelicht

Gemeente hanteert termijn van zes maanden voor toekenning verblijfsrecht

Een man met de Duitse nationaliteit wil zich registreren als EU-werknemer bij de gemeente. Hij heeft een voltijds contract van onbepaalde duur. Aangezien er voldoende bewijzen voorliggen, kan de gemeente ervoor kiezen om het dossier zelf te behandelen en om onmiddellijk een verblijfstitel af te leveren (een bijlage 8 ter in afwachting van de EU kaart)⁴⁹. De gemeente geeft hem evenwel alleen een bijlage 19 af, wat een aanvraag voor een verklaring van inschrijving is, en zij deelt mee dat ze zelf het dossier zal behandelen en hij zes maanden⁵⁰ zal moeten wachten op een beslissing over zijn verblijfsrecht. Ondertussen ondervindt de man problemen om een bankrekening te openen met zijn bijlage 19.

In lijn met een van zijn taken als monitoringorgaan – namelijk onafhankelijke onderzoeken en analyses uitvoeren of laten uitvoeren – heeft Myria een studieopdracht uitgeschreven over de tekortkomingen bij de inschrijvingsformaliteiten van EU-burgers in de gemeente. De studie werd gerealiseerd door een consortium dat bestaat uit Fragomen, de University of Kent (VK) en de UGent.

De studie gaat na welke formaliteiten EU-werknemers, zelfstandigen, werkzoekenden en hun familieleden moeten vervullen wanneer zij zich willen inschrijven in België. Daarnaast wordt de impact van de inschrijvingsformaliteiten bekeken op de toegang tot de arbeidsmarkt, de arbeidsvoorwaarden, de sociale zekerheid en fiscale voordelen. Ook bevat de studie een vergelijkende analyse met een aantal andere EU-lidstaten (Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland en

45 Deze taak wordt gedeeld met Unia.

46 Overweging 5, Richtlijn 2014/54.

47 Artikel 4, *ibid*.

48 Zie Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2018*, Hoofdstuk 6: Vrij verkeer, economische migratie en studenten, p. 140.

49 Artikel 51, §3, 1° Verblijfsbesluit.

50 De termijn van zes maanden is de maximumtermijn volgens artikel 42 verblijfswet. Deze termijn wordt gehanteerd bij een behandeling van het dossier door DVZ.

Italië). Na dat alles kwamen de onderzoekers tot gefundeerde beleidsaanbevelingen.

Uit de studie blijkt dat het inschrijvingsproces in de verschillende gemeenten en gewesten soms op een andere manier verloopt. Hierdoor dienen verzoekers naargelang van de plaats waar zij een aanvraag tot inschrijving indienen verschillende documenten voor te leggen en worden ze op een verschillende manier behandeld. De studie wees er eveneens op dat niet alle bevraagde gemeentes alle categorieën van familieleden van EU-burgers zoals voorgeschreven in de Europese en Belgische wetgeving toelaten om zich in te schrijven, denk aan geregistreerde partners van een EU-burger. Training van het gemeentepersoneel rond de registratie van familieleden van EU-burgers wordt aanbevolen door de onderzoekers om ervoor te zorgen dat de inschrijvingsformaliteiten overal in België eenvormig worden.

Voorts is de samenwerking tussen de gemeentes en de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) voor verbetering vatbaar. De GEMCOM-instructies (interne instructies die de DVZ naar de gemeentes stuurt) eenvormig en volledig conform de huidige wetgeving en rechtspraak maken is nodig. De onderzoekers besloten dat het openbaar maken van deze documenten bevorderlijk is voor de transparantie en rechtszekerheid. Tot slot wordt er aangeraden om te investeren in meer personeel bij de DVZ en in digitale communicatie tussen de gemeentes en de DVZ om de informatie-uitwisseling te vergemakkelijken.⁵¹

De studie werd op 10 december 2021 voorgesteld. Myria bracht de studie onder de aandacht van de commissie die aan het nieuwe Migratiewetboek schrijft, aangezien het opportunity lijkt om een herziening van de inschrijvingsformaliteiten daarin mee te nemen.⁵²

Meer weten?⁵³

De studie, inclusief alle aanbevelingen, kan worden geraadpleegd op en kan worden besteld via de website van Myria. Daar kan u ook een samenvatting, de landenfiches en een video van de voorstelling van de studie terugvinden.

51 Roos Denorme (DVZ) vermeldde tijdens het event ter voorstelling van de studie dat de DVZ een digitaliseringsproject lanceerde over de communicatie tussen gemeentes en de DVZ. Er werden al verschillende workshops georganiseerd. Het rapport volgt later in 2022.

52 Uit het antwoord op schriftelijke vraag nr. 479 van Ben Segers aan staatssecretaris Sammy Mahdi blijkt dat de DVZ voorstellen heeft geformuleerd aan de commissie voor het Migratiewetboek om de inschrijving voor EU-burgers en hun familie beter te laten verlopen. Alle voorstellen tot verbetering van de procedure zullen in overweging worden genomen.

53 Roos-Marie van den Bogaard, Jo Antoons, Pauline Chomel, Ana Correia Horta, Andreia Ghimis, Wout Van Doren, Harm Schepel, Anthony Valcke en Ellen Desmet, *Moving to Belgium as an EU citizen. Registration formalities for EU workers, self-employed persons, jobseekers and their family members in Belgium, with a comparative outlook*. Brussels, Myria, 2021.

Betere toegang tot rechten voor werknemers in irregulier verblijf

Toepassing van de sanctierichtlijn in de lidstaten: tal van obstakels beletten werknemers hun rechten te laten gelden

De Europese Commissie heeft in september 2021 periodiek verslag uitgebracht over de toepassing van de sanctierichtlijn⁵⁴ in de lidstaten.⁵⁵ Ter herinnering, deze richtlijn voorziet in sancties en maatregelen tegen werkgevers van derdelanders in irregulier verblijf maar ook in garanties die de rechten van werknemers beschermen. Wat dat laatste punt betreft, wijst de Commissie op een aantal tekortkomingen en stelt zij maatregelen voor.

De Commissie stelt vast dat personen **amper toegang hebben tot informatie** over hun recht om een klacht in te dienen en eventueel onbetaald loon terug te vorderen. Ze herinnert eraan dat die personen deze informatie systematisch, volledig, gericht en vóór de uitvoering van een terugkeerbesluit moeten krijgen.

Ze wijst erop dat er weliswaar **mechanismen** bestaan om gemakkelijker een klacht in te dienen maar dat die weinig doeltreffend zijn. Uit een recente studie van het Europees Bureau voor de grondrechten (FRA)⁵⁶ blijkt dat **aanzienlijke obstakels personen ervan weerhouden een klacht** in te dienen, zoals een gebrek aan informatie over hun rechten en over het bestaan van deze mechanismen, maar vooral de angst om ontdekt, vastgehouden en verwijderd te worden. Hoewel de inspectiediensten een essentiële rol spelen bij het opsporen van situaties van kwetsbaarheid en uitbuiting, zijn werknemers vaak te bang om contact op te nemen met de inspectiediensten of informatie te verstrekken tijdens controles, vooral wanneer deze samen met de immigratiediensten worden uitgevoerd. Dat sluit aan bij de bezorgdheid van de IAO.⁵⁷ Die wijst op de dubbele bevoegdheid van bepaalde

inspectiediensten, die ook inbreuken op de migratiewetgeving moeten vaststellen, zoals in België⁵⁸ het geval is.

Tot slot wijst de Commissie erop dat **personen het moeilijk hebben om onbetaald loon effectief terug te vorderen**. Sommige lidstaten passen niet alle bepalingen van de richtlijn toe, zoals het vermoeden van drie maanden tewerkstelling van de werknemer (die recht heeft op minstens drie maanden loon, tenzij de werkgever een kortere periode kan bewijzen), de mogelijkheid om de lopende procedures voort te zetten en het verschuldigde loon te ontvangen, zelfs na een (vrijwillige of gedwongen) terugkeer, of de toegang tot een tijdelijke verblijfsvergunning.

Rekening houdend met deze vaststellingen **roept** de Commissie **de lidstaten op** om: 1) de faciliteringsmechanismen toegankelijker te maken om personen aan te moedigen een klacht in te dienen; 2) procedures en **protocollen in te voeren zodat werknemers op een veilige manier in contact kunnen treden met de autoriteiten zonder dat hun irreguliere status een invloed heeft op de uitoefening van hun rechten**⁵⁹; 3) vakbonden en middenveldorganisaties te ondersteunen bij het verstrekken van informatie, adviezen, juridisch advies en andere diensten aan werknemers in irregulier verblijf. Ook moedigt zij overheden, sociale partners en niet-gouvernementele organisaties aan om nauwer samen te werken teneinde deze obstakels uit de weg te ruimen.

De Commissie van haar kant verbindt zich ertoe acties op touw te zetten om de uitwisseling van goede praktijken te bevorderen, werk te maken van een dialoog tussen de verschillende actoren en het opzetten van informatiecampagnes te ondersteunen. Om het betreuenswaardige gebrek aan cijfers over de toepassing van de verschillende onderdelen van de richtlijn (toegepaste sancties, aantal ingediende klachten, bedrag van de effectief teruggevorderde lonen, ...) aan te pakken en om de lidstaten te helpen bij hun rapportageverplichting, zal de Commissie in samenwerking met het Europees Migratienetwerk een digitaal rapportagesysteem

54 Richtlijn 2009/52/EG van 18 juni 2019.

55 Europese Commissie, Mededeling 592, 29 september 2021. Haar eerste en laatste verslag over de sanctierichtlijn dateert van mei 2014.

56 FRA, *Protecting migrants in an irregular situation from labour exploitation: FRA, Role of the Employers Sanctions Directive*, juni 2021.

57 IAO, *Verdrag betreffende de arbeidsinspectie, Waarneming (CEACR) over België*, 2011.

58 Sociaal inspecteurs moeten zowel de rechten van werknemers beschermen, ongeacht hun verblijfsstatus, als inbreuken op de migratiewetgeving vaststellen en opsporen, waaronder irregulier verblijf. Bovendien moeten ze de DVZ ook alle documenten of informatie bezorgen (op grond van artikel 81 van de verblijfswet).

59 Als voorbeeld noemt zij: 1) het door sommige actoren gesteunde idee van een "firewall", waardoor personen in irregulier verblijf die bij een inspectie worden aangetroffen, niet worden overgedragen of bij de immigratiediensten worden aangegeven. 2) het Nederlandse "free-in, free-out"-beleid, dat personen in irregulier verblijf de mogelijkheid biedt om bij de politie een klacht (van welke aard dan ook) in te dienen zonder dat ze bang moeten zijn om te worden aangehouden of terug te moeten keren.

en een databank opzetten. Deze acties zullen eind 2022 in werking treden en uiterlijk tegen 2024 zal ze verslag uitbrengen over de behaalde resultaten.

Vaststellingen die aansluiten bij die van Myria

In 2013 werd Myria aangewezen als organisatie die in rechte kan optreden om onbetaald loon van werknemers uit derde landen in irregulier verblijf terug te vorderen.⁶⁰ Onmiddellijk na de aanstelling heeft **Myria**⁶¹ **gewezen op de uitdagingen en mogelijke moeilijkheden bij de effectieve en efficiënte toepassing van de waarborgen voor werknemers**: het belang van overleg tussen de actoren, de complexe gerechtelijke procedures, de eerbiediging van het recht om een klacht in te dienen, de problematiek van het verzamelen van bewijsmateriaal en de begeleiding van werknemers, maar ook de kwestie van de aanwezigheid van de betrokkene op het grondgebied tijdens de hangende procedure of de toegang, in bepaalde gevallen, tot een tijdelijk verblijf. Bij de invoering van een strafrechtelijke sanctie voor zwartwerk in 2016 werd er gewezen op het bijkomende probleem daarvan voor werknemers zonder wettig verblijf om hun rechten te laten gelden (met name op het werk), als deze niet worden gerespecteerd.⁶²

Dankzij de ervaring die Myria heeft opgedaan door de opvolging van individuele verzoeken en het gevoerde overleg zijn die vaststellingen intussen bevestigd en verrijkt.

Om zijn werkzaamheden uit te bouwen, heeft Myria in maart 2022 een **protocol ondertekend met Fairwork Belgium**, waarmee het al regelmatig samenwerkte. Deze organisatie heette vroeger OR.C.A. en is sinds 2003 specifiek actief op het vlak van de verdediging van de rechten van werknemers in irregulier verblijf. Naast de uitwisseling van expertise voorziet het protocol ook in de mogelijkheid voor beide organisaties om gezamenlijk dossiers op te volgen en beleidswerk te doen.

Myria is verheugd over de formalisering van deze samenwerking maar blijft ervoor pleiten⁶³ dat andere instanties de bevoegdheid toegewezen krijgen om in rechte op te treden, zoals de sanctiewet dat toelaat.

AANBEVELING

Myria blijft ervoor pleiten dat **andere actoren** de bevoegdheid krijgen toegewezen, per koninklijk besluit, om in rechte op te treden teneinde onbetaalde lonen te recupereren die verschuldigd zijn aan werknemers die onderdanen van derde landen zijn in irregulier verblijf.

60 Art. 8 van de wet van 11 februari 2013 tot vaststelling van sancties en maatregelen voor werkgevers van illegaal verblijvende onderdanen van derde landen.

61 Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, *Jaarverslag Migratie. Onder de loep: de omzetting van de sanctierichtlijn, één jaar later*, pp. 138-144.

62 Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2016*, p. 192.

63 Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2016*, p. 193.

Take aways

Economische migratie

5.556 visa lang verblijf toegekend voor professionele redenen in 2021:

- waarvan een op de vier aan **Indiërs**.
- dat is **23% meer** dan in 2020 (inhaalbeweging na COVID).
- het vertegenwoordigt **16%** van het totale aantal visa lang verblijf die werden toegekend, alle motieven samen genomen.

32.129 eerste verblijfstitels werden in 2020 afgeleverd aan in het buitenland geboren vreemdelingen voor redenen van bezoldigde arbeid:

- waarvan een op de vijf aan **Roemenen**.
- dat is **20% minder** in vergelijking met 2019 (voor COVID).
- het vertegenwoordigt **35%** van het totale aantal eerste verblijfstitels die aan deze groep werden afgeleverd.

Toelatingen tot arbeid voor werknemers uit derde landen in 2021:

- Vlaams Gewest: **6.127** eerste toelatingen tot arbeid (**47% meer** dan in 2020).
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: **2.642** eerste toelatingen tot arbeid (**18% meer** dan in 2020).
- Waals Gewest: **985** eerste toelatingen tot arbeid (**12% meer** dan in 2020).

248.053 personen naar België **gedetacheerd** in 2021:

- waarvan **87%** als **werknemer**. Het gaat voornamelijk om **EU-burgers**, maar het aandeel derdelanders kent een opmerkelijke groei (27% tegenover 9% in 2017).
- waarvan **13%** als **zelfstandige**, de helft van hen zijn **Polen**.

Studentenmigratie

10.767

visa lang verblijf toegekend voor studieredenen in 2021:

- dat is **59% meer** dan in 2020.
- het vertegenwoordigt **30%** van het totale aantal toegekende visa lang verblijf, alle motieven samen genomen.

9.858

eerste verblijfstitels voor studieredenen werden in 2020 afgeleverd aan personen geboren in het buitenland:

- waarvan 16% aan **Fransen**.
- dat is **29% minder** dan in 2019 (voor COVID).
- dat komt overeen met **11%** van het totale aantal eerste verblijfstitels afgeleverd aan deze groep.

2.765

wijzigingen van verblijfsstatus van onderdanen van derde landen in 2020: in 52% van de gevallen gaat het om studenten die een verblijfstitel krijgen voor een bezoldigde activiteit of voor familiale redenen.

Inschrijvingsformaliteiten van EU-burgers

“Moving to Belgium as an EU citizen”

Deze studie, gepubliceerd door Myria, beschrijft de **obstakels die EU-burgers** op hun pad vinden wanneer zij zich **inschrijven bij de gemeente**. Ze beveelt in het bijzonder aan om een eenvormig beleid te gaan voeren voor alle gemeenten en de instructies die aan de gemeenten worden gegeven openbaar te maken.

Het verblijf en de toegang tot werk voor buitenlandse studenten (en hun familie)

Omzetting van de studentenrichtlijn

Nieuw: na het einde van hun studies hebben buitenlandse studenten **een jaar om werk te zoeken** of als zelfstandige aan de slag te gaan.

Lacune: **familieleden** van studenten hebben nog altijd **geen toegang tot de arbeidsmarkt**.

AANBEVELING

Myria beveelt aan om **de toegang tot de arbeidsmarkt te faciliteren voor het kerngezin van dertalendse studenten**.

Dat moet België aantrekkelijker maken voor internationaal talent en de actieve integratie van hun gezinsleden bevorderen.

Werknemers in irregulier verblijf

Verbeteren van de toegang tot rechten van werknemers in irregulier verblijf

Bijna tien jaar na de omzetting van de sanctierichtlijn verhinderen nog altijd **heel wat obstakels** werknemers in irregulier verblijf om hun rechten in de praktijk te doen gelden. Om die obstakels weg te nemen, zijn concrete acties nodig.

AANBEVELING

Myria blijft ervoor pleiten dat **andere actoren de bevoegdheid krijgen** toegevoegd, per koninklijk besluit, **om in rechte op te treden teneinde onbetaalde lonen te recupereren** die verschuldigd zijn aan werknemers die onderdanen van derde landen zijn in irregulier verblijf.

Myria, het Federaal Migratiecentrum, is een onafhankelijke openbare instelling. Het analyseert migratie, verdedigt de rechten van vreemdelingen en strijdt tegen mensenhandel en mensensmokkel. Myria komt op voor een overheidsbeleid dat steunt op feitenkennis en respect voor de mensenrechten.

Het verslag *Migratie in cijfers en in rechten* informeert elk jaar over de actualiteit van de migratiestromen en het eerbiedigen van de grondrechten van vreemdelingen.

Myria
Victor Hortaplein 40 • 1060 Brussel
T +32 (0)2 212 30 00
myria@myria.be

www.myria.be

 @MyriaBe

 www.facebook.com/MyriaBe

 www.linkedin.com/company/myria-federal-migration-centre

MYRIA

Federaal Migratiecentrum